

Dragi Franček

Pisma kolegov Francu Zadravcu

Miran Hladnik

Srednja Dobrava 3e, 4245 Kropa, miran.hladnik@guest.arnes.si

Pisma službenih kolegov Francu Zadravcu dokumentirajo strokovna, organizacijska in osebna razmerja med glavnimi slovenisti druge polovice 20. stoletja. V Zadravčevi zapuščini so se ohranila pisma njegovih učiteljev Antona Slodnjaka in Marje Boršnik, generacijskih kolegov Borisa Paternuja, Jožeta Toporišiča in Štefana Barbariča ter nekaj let mlajših sodelavcev Matjaža Kmecla, Aleksandra Skaze, Helge Glušič, Jožeta Koruze in Tarasa Kermaunerja.

Letters from colleagues to Franc Zadavec document the professional, organizational, and personal relationships between leading Slovenists in the second half of the 20th century. Zadavec's heritage includes letters from his teachers Anton Slodnjak and Marja Boršnik, his colleagues Boris Paternu, Jože Toporišič, and Štefan Barbarič, and his slightly younger colleagues Matjaž Kmecl, Aleksander Skaza, Helga Glušič, Jože Koruza, and Taras Kermauner.

Ključne besede: korespondenca, slovenistika, Filozofska fakulteta v Ljubljani, Franc Zadavec

Keywords: correspondence, Slovene studies, Faculty of Arts in Ljubljana, Franc Zadavec

Na enem od družinskih obiskov po smrti Franca Zadravca (1925–2016) mi je vdova Olga Zadavec izročila vrečo pisem, dopisnic, razglednic in voščilnic, naslovljenih na pokojnega profesorja. Pisma sem razporedil po abecedi dopisnikov in jih preštel: gre za več kot 300 pisem okrog osemdesetih dopisovalcev.¹

---

¹ Po abecedi so to: Štefan Barbarič, Oton Berkopec, France Bernik, Marjana Beršadska, Marija Bobrownicka, Ju. V. Bogdanov, Franček Bohanec, Rado Bordon, Božidar Borko, Marja Boršnik, Matija Brezovar, Anica Britovšek, Ivan Cesar, Jožica Čeh, Zdzisław Darasz, Maria Deppermann, Drago Druškovič, Jože Filo, Aleksandar Flaker, Helga Glušič, Ferdo Godina, Vekoslav Grmič, Dragica Haramija, Svetozar Ilešič, Anton Ingolič, Jože Javoršek, Manfred Jähnichen, Franci Just, Taras Kermauner, Franc Kimovec, Matjaž Kmecl, France Koblar, Zoran Konstantinovič, Jože Koruza, Jože Košar, Lojze Krakar, Bratko Kreft, Ivan Kreft, Andrijan Lah, J. P. Locher, Janez Logar, Juraj Martinović, Boris Merhar, Janko Messner, Dušan Mevlja, Dušan Moravec, Erna Musar, Krešimir Nemeč, Rudolf Neuhäuser, Fran Petre, Jože Pogačnik, Ivan Potrč, Predrag Palavestra, Boris Paternu, vdova Avgusta Pavla, Jevgenija

Med njimi je nekaj uradnih inštitucionalnih dopisov² in sedem osebnih pisem, pri katerih identitete pisca nisem znal odkriti.

V svežnju so večinoma pisma ljudi, ki so bili z naslovnikom v strokovnih razmerjih. Luknje v pisemski izmenjavi govorijo, da se ni ohranilo čisto vse, kar je dobil v poštni nabiralnik, oziroma se je založilo. Kljub temu je zbirka reprezentativna, saj vključuje pisma sodobnikov, pisma starejše in pisma mlajše generacije ter tako odstira pogled v komunikacijski krog pomembnega slovenskega literarnega zgodovinarja.³ Urejeno in deloma tudi že preslikano⁴ zbirko pisem sem po obdelavi izročil v hrambo Rokopisnemu oddelku NUK.

Dopisovalci so bili Zadravčevi poklicni in službeni kolegi, pomurski rojaki, pisatelji, tuji literarni zgodovinarji, založniki, uredniki in predstojniki akademskih in drugih inštitucij. Dobra polovica korespondentov je zastopana le s posamičnim pismom, slaba polovica pa z več pismi. Najzvestejši Zadravčev dopisovalec je bil innsbruški komparativist Zoran Konstantinović s 24 pismi, tesno sledijo sarajevski slovenist Juraj Martinović in urednik pri Pomurski založbi Jože Vild (po 22), potem pa rojak Franček Bohanec, koroški pisatelj in profesor Janko Messner (po 15), berlinska slavista Gerhard Schaumann (14) in Manfred Jähnichen (13), Marja Boršnik (12) itd. Pisemske stike so dopolnjevali vzajemni obiski, strokovni in osebni. Tone Smolej je opazil, da med Zadravčevimi korespondenti ni Miška Kranjca, čeprav je Zadravec iz Kranjčevih pisem precej citiral; za Kranjčevim svežnjem pisem še poizvedujemo.

Za tole priložnost sem prepisal⁵ pisma, ki so jih Francu Zdravcu pisali njegovi kolegi na Filozofski fakulteti: učitelja Marja Boršnik in Anton Slodnjak,⁶ generacijska kolega Boris Paternu in Jože Toporišič, malo starejši rojak Štefan

---

Ivanovna Rjabova, Vojan Rus, Maja Ryžova, Gerhard Schaumann, Aleksander Skaza, Anton Slodnjak, Drago Šega, Vanek Šiftar, Emil Štampar, Bogo Teply, Jože Toporišič, Klaus Trost, Zdeněk Urban, Andrej Ujčič, Fran Vatovec, Ivan Verč, Milan Vincetič, France Vodnik, Anton Vratuša, Sergej Vrišer, Dimitrije Vučenov, Stojan Vujčić, Pavle Zidar, Boris Zihelr, Ciril Zlobec, Vlado Žabot, Jože Žužek.

² Občina Ljutomer, Mladinska knjiga (Janez Mušič), Pomurska založba (Jože Vild), SAZU, Srbska AZU, FF Beograd, Uni Celovec, Radio Slovenija, Rokopisna zbirka NUK, založba Veduta.

³ Drugo Zadravčevo zapuščino je pregledala in za potrebe SAZU, katere član je bil Franc Zadravec, spravila Biblioteka SAZU. Zasebno in družinsko korespondenco je shranila vdova doma.

⁴ Poleg pričujočih pisem sem preslikal še pisma Zadravčevih južnoslovanskih in nemških dopisovalcev oz. pisma v nemščini.

⁵ Slike skeniranih tipkopisov je v besedilo pretvoril skener; ChatGPT je bil pri razbiranju posameznih rokopisov precej neuspešen.

⁶ Pisma Bratka Krefta (1905–1996), ki je bil tudi Zadravčev učitelj, sem pripravil za objavo v *Slavistični reviji* 73/4 (2025): Dva svežnja pisem Bratka Krefta, 613–31.

Barbarič ter nekaj let mlajši sodelavci Matjaž Kmecl, Jože Koruza, Aleksander Skaza, Helga Glušič in Taras Kermauner.⁷

Marja Boršnik (1906–1982)

5. III. 1964.⁸

Spoštovani tovariš Zadavec,

na plenarnem sestanku jugoslovanskega slavističnega komiteta ste bili 29. III. t. l. soglasno izvoljeni v informacijsko-bibliografsko komisijo, ki jo vodi dr. Polenaković.⁹ Ker se je to zgodilo na moj predlog, odgovarjam za Vaše sodelovanje. Če tega ne bi mogli prevzeti, me, prosim, v teku enega tedna (do 12. III.) informirajte, da predlog prekličem.

S tovariškim pozdravom

Marja Boršnik

28. I. 1965.¹⁰

Spoštovani tovariš Zadavec,

pravkar mi piše dr. Bratko Krefc: »Jaz Jagoditschu¹¹ nisem več odgovoril zaradi tega, ker nisem hotel odgovoriti bivšemu nacistu, ki me je pri avstrijskem ministrstvu denunciral kot nevarnega komunista in s tem preprečil, da bi kljub ustnemu dogovoru s prof. dr. Hammom,¹² lahko imel predavanja o slovenski književnosti cel semester (kakor sem jih imel v Frankfurtu).¹³ O tem Vam lahko da informacije doc. dr. Zadavec, ki je bil takrat ravno na Dunaju in je to povedal pred tremi dnevi tudi na seji uredništva JIS v navzočnosti akad. prof. dr. Bezlaja in lekt. B. Urbančiča ...«¹⁴

Prosim Vas, če bi mi hoteli nemudoma sporočiti vse, kar veste o Jagoditshevem bivšem nacizmu¹⁵ in o njegovem denunciantstvu Bratka Krefca pri avstrijskem ministrstvu. O tem

---

⁷ Slovenski literarni zgodovinar Taras Kermauner sicer ni študiral na slavistiki (do prekinitve delovnega razmerja 1958 je bil asistent na oddelku za filozofijo na FF), vendar je njegovo pisanje preveč vpeto v slovenistiko, da bi ga mogli brez škode izpustiti.

⁸ Tipkopis v nefrankirani pisemski ovojnici na naslov Tov. dr. Franc Zadavec, docent / Ljubljana / Slavistični oddelek Filozofske fakultete in povratnim naslovom Boršnik, Ljubljana, Rimska 20/I.

⁹ Haralampije Polenaković.

¹⁰ Tipkopis brez ovojnice.

¹¹ Več o aferi Jagoditsch je v Zadravčevi korespondenci z Bratkom Kreftom.

¹² Josip Hamm (1905–1986).

¹³ Bratko Krefc je bil gostujoči predavatelj v Frankfurtu leta 1961/62.

¹⁴ Sodelavca na slavistiki France Bezlaj in Boris Urbančič sta bila člana uredništva JiS.

¹⁵ Avstrijski slavist Rudolf Jagoditsch (1892–1976) je leta 1940 res zaprosil za članstvo v NSDAP.

namreč jaz prvič slišim, ni mi pa vseeno, kakšen je predsednik mednarodne slavistične komisije za zgodovino slavistike, kjer tudi jaz še sodelujem.

Tovariško Vas pozdravlja

Marja Boršnik

Rimska 20/I

30. III. 1967.¹⁶

Dragi tovariš Zadavec,

precej, ko sem Ti oddala reč za JS, sem dognala, da se dá neka moja domneva, ki je dovolj važna, argumentirati s pismom. To pismo sem bila v naglici spregledala, z njim pa se ta domneva neizpodbitno potrjuje kot resnica. Prosim Te torej, če bi hotel drugi del zadnjega odstavka na prvi strani takole spremeniti:

in podlistki, se je v njej prebudil tudi pripovedni talent, saj je morala že v tem letu oblikovati prvo povest, ki se je odločila, da se z njo uveljavi v našem tedanjem osrednjem časopisu. To povest Ana, ki je naslednje leto izšla v Ljubljanskem zvonu pod naslovom Moja prijateljica, je poslala uredništvu že 27. decembra 1888 (prvo pismo, ohranjeno med Maričino korespondenco Kersniku) in jo je imel Levčev leposlovnji pomočnik Kersnik v rokah vsaj že v januarju 1889, ko o njej poroča uredniku Levcu (Prijatelj, Kersnik II. 503).

Ta listek kar izstriži in prilepi na prvo stran. Ko boš že tako aktiven, vrini še tri besede na 3. stran: v drugo vrsto »pripovedništvo skoraj odtehta«; v šesto vrsto »ko so vsi prizadeti moški molčali.«¹⁷

Če se še tako muzaš – kar je res, je res!

Pozdrav!

Marja

Poskusi mi poslati korekturo – če me najdeš v Ljubljani!¹⁸

23. V. 1967¹⁹

Dragi tov. Zadavec,

pred tremi dnevi (20. V.) sem Ti pisala na univerzo, ker pa Smolej²⁰ trdi, da tjakaj ne hodiš, Te ponovno prosim za odgovor z obratno pošto: do kdaj je popolnoma zadnji termin za oddajo 10 tipkanih strani predavanja o Tavčarju. Moja logika mi namreč pravi, da se takšna reč lahko

---

¹⁶ Tipkopis v nežigosani pisemski ovojnici na naslov Tov. dr. Franc Zadavec / Slavistični oddelek in rokopisnim povratnim naslovom: Rimska 20.

¹⁷ Pogled v članek Marje Boršnik Ob stoletnici rojstva Marice Nadliškové (JiS 12/4 (1967), 106–108) pokaže, da je Zadavec, ki je bil član uredništva, popravke upošteval.

¹⁸ Rokopisni dodatek.

¹⁹ Dopisnica z žigom Kranj 23. 5. 1967 na naslov Tovariš / dr. Franc Zadavec, / docent / Ljubljana / Prule, Prijateljeva ? (univerzitetne hiše).

²⁰ Viktor Smolej (1910–1992) je bil na FF lektor za slovaščino.

razmnoži v 14 dneh in je zato še čas do avgusta, zlasti, ker sem prepričana, da zdaj nihče ne utegne pisati. Jaz pa sem obupno zaposlena z vodno inštalacijo in bi morala v primeru, da stari termin drži, z vsem delom prekiniti: organizacija delavcev se z duševno koncentracijo izključuje. Prosim Te torej za milosten odgovor z obratno pošto in Te lepo pozdravljam. Marja Marja Boršnik, Drulovka 31 pri Kranju

16. III. 1968²¹

– Dragi tovariš Zadavec,

Tvoja razprava pojde v ponedeljek v tiskarno, ne da bi jo utegnila podrobno predelati.²² Pogrešala pa sem v njej obravnavo Majcnove drame Prekop, ki spada med naše najboljše iz tega obdobja in se s kakšnim abstraktnim Vergerijem po mojem sploh ne dá ne po kvaliteti ne po event. učinkoviti uprizorljivosti primerjati. Tudi o njegovi Alenčici sem drugačnih misli. H Grumu bi imela to in ono pripomniti, čeprav obdelava ni slaba. Svojčas si želel moje kritike, ki sem ti jo obljubila, a ne utegnila. V sredo ob mojem predavanju bi mi bila tudi Tvoja in Vaša dobrodošla. Ker imaš gotovo duplikat svoje razprave, mi ga, prosim, prinesi s seboj ali pa oddaj komu drugemu, če ne utegneš priti, z navedbo, kdaj želiš, da se sestaneva.

Lep pozdrav!

Marja

2. X. 68²³

– Dragi Zadavec, najbrž nisi pozabil, da je treba za Majcnovo 80-letnico (29. X.) v JS nekaj napisati. Skoraj gotovo boš to storil Ti, ker me nisi nič opozoril (kakor se morda še spominjaš, sem rekla, da bi jaz kaj zelo kratkega, a samo če Ti ne boš obsežnejše).²⁴ – Prosim, sporoči mi, kaj boš pripravil za Cankarjev simpozij (in za SR) in koliko bo obsegalo.²⁵

Lep pozdrav!

Marja

---

²¹ Tipkana dopisnica z žigom Ljubljana 16. 3. 1968 na naslov Tovariš / dr. Franc Zadavec, docent / Prijateljeva 9 / Ljubljana.

²² Gre za razpravo Dramatika Slavka Gruma (SR 16/1–2 (1968), 413–69) v številki SR, posvečeni mednarodnemu slavističnemu kongresu v Pragi. Urednica za literaturo je bila Marja Boršnik.

²³ Dopisnica iz Ljubljane z žigom 2. 10. 1968, naslovljena na Tovariš / dr. Fr. Zadavec / univ. prof. / Ljubljana / Prijateljeva 9 / (univerzitetna hiša na Prulah), povratni naslov: Boršnik, Ljubljana, / Rimska 20/I.

²⁴ Članek je nazadnje napisala Marja Boršnik.

²⁵ Franc Zadavec: Satira v Cankarjevi pesmi, prozi in dramatici. SR 17/1 (1969). 203–39.

6. X. 1968.²⁶

Dragi tovariš Zadravec,

ker praviš, da se mudi, sem priloženo v naglici sestavila in nisem utegnila pretipkati. Hvaležna Ti bom, če lahko stisneš še v oktobrsko številko. Prosim za korekturo.²⁷

Če do Cankarjevega simpozija sploh pride – organizirali ga ne bomo mi (misliš sourednike SR), marveč Matica –, bo skušal biti znanstveno ustvarjalen. Kar bo takšnega, bo sprejeto v prihodnjo številko SR.²⁸ Fraz smo že siti. Tvoje temo pozdravljam.²⁹ Kolikor vem, je nima nihče drug na programu. Pa četudi bi jo imel, ne odloča starost, marveč temeljitost. – Ali si prejel moj separat o »moderni«? Če ga nisi, mi sporoči, da Ti pošljem drugega, ker dva še imam. Prosim Te pa za oceno.³⁰

Lepo Te pozdravljam

Marja

15. I. 69³¹

Dragi tov. Zadravec, prisiljena sem Te ponovno nadlegovati. Pravkar sem prejela Kermavnerjevo knjigo: I. Cankar in slovenska politika leta 1918, ki Te brezdvomno zanima, pa ni še naprodaj. Posodim Ti lahko svoj izvod, dokler ga ne dobiš gratis od Cankarjeve založbe, samo če si pripravljen o njej napisati krajšo (lahko tudi daljšo) oceno za Slavist. revijo do konca tega meseca.³² Ker Tvojo razpravo pričakujem že do 20. t. m., kar je zadnji termin za razprave, Ti zdaj še preostaja prosti čas ob univ. počitnicah. Knjiga Te čaka pri meni, ali pa mi vsaj telefoniraj (24 782), kam naj ti jo prinesem. Upam, da odklonil ne boš. Pozdr. Marja

7. II. 1969.³³

Dragi tovariš Zadravec,

žal mi je, da nisi utegnil k meni. Ko se prvič srečava, Ti povem, za kaj je šlo. Čedalje bolj pogrešam telefonske povezave s Tabo. Mudi se zmeraj in k sreči je ljubezniva Rozka³⁴ tu.

---

²⁶ Tipkopis v pisemski ovojnici z žigom Ljubljana 6. 10. 1968 na naslov Tov. univ. prof. / dr. Fr. Zadravec / Ljubljana / Prijateljstva 9 in povratnim naslovom: Boršnik, Ljubljana, Rimška 20/I.

²⁷ Gre za članek Marje Boršnik Stanko Majcen. JiS 13/7 (1968). 224–25.

²⁸ Prva številka SR 1969, podnaslovljena Ob 50. obletnici Cankarjeve smrti, je prinesla 23 prispevkov.

²⁹ O Cankarjevi satiri.

³⁰ Gre za članek Marje Boršnik Cankar z novostrujarskim klubom pri Mladosti. Odlomke iz razprave je avtorica predstavila na Cankarjevem simpoziju 7. decembra 1968 v Slovenski matici, separat je iz SR 17/1 (1969), 25–67. Zadravčeve ocene v njegovi bibliografiji ni zaslediti.

³¹ Dopisnica iz Ljubljane z žigom 15. 1. 1969 na naslov Tovariš / univ. prof. Fr. Zadravec / Ljubljana / Prijateljstva 9.

³² Zadravec je oceno knjige Dušana Kermavnerja objavil v Cankarjevi številki SR 1969.

³³ Tipkano pismo brez ovojnice.

³⁴ Rozka Štefan je bila lektorica poljščine na FF.

Veliko uslugo bi mi napravil, če bi mogel priloženi članek sprejeti v JS. Naročen je bil za SR, Pirjevec³⁵ pa ga odklanja, ker je sam pisal o Walderju³⁶ drugače. Stil je res bližji JS kakor pa SR. Zelo pa bi mi ga bilo <težko>³⁷ kot povabljenemu Korošču onstran meje popolnoma odbiti. Če referata ne moreš sprejeti, mi ga, prosim, nemudoma vrni, da ga le kako uredim za SR, če se bi dalo, ne da P. bode v oči.

Hvala za oba prispevka za SR.³⁸ Prosim za povzetek (resume) k razpravi. Nujno!

Pozdrav

Marja

12. IX. 1970.³⁹

Spoštovani tovariš,

odbor SDS je na sinočnji seji za simpozij (dialog) o Gradniku, ki bo 26. septembra v Novi Gorici, določil naslednji program:⁴⁰

Marja Boršnik, uvod	15,30 h
France Bernik, Estetski problemi Gradnikove poezije	15,40
Marja Boršnik, Gradnikov ustvarjalni ritem	16
Taras Kermauner, Mors et Deus	16,20
Jože Mahnič, Pokrajinski, socialni in nacionalni motivi pri Gradniku	16,40
Marija Mitrovič, Motiv »mrtve ljube« pri Gradniku	17
Boris Paternu, Gradnikovo mesto v razvoju slovenske lirike	17,20
Fran Petre, Stilna opredelitev Gradnikove lirike	17,40
Emil Štampar, Gradnikovi literarni odnosi do Hrvatov in Srbov	18
Franc Zadavec, Oblika in struktura Gradnikove poezije	18,20

Vrstni red referatov naj bo alfabetski, referat naj bo natipkan in ne sme presegati dvajset minut branja, lahko pa je krajši. Zavoljo številnih najavljenih referatov naj bo dialog (diskusija) o njih po večerji od 20h naprej v manjšem, klubskem prostoru za aktivne udeležence.

---

³⁵ Dušan Pirjevec je bil poleg Boršnikove, Borisa Paternuja, Franceta Bernika, Jožeta Toporišiča, Tineta Logarja (odg. ur.) in Franca Jakopina urednik SR.

³⁶ Wolfram Walder: Ivan Cankar als Künstlerpersönlichkeit. *Wiener Slavistisches Jahrbuch*. Graz-Köln, 1954; Pirjevec je knjigo ocenil v SR 1955, 120–28. Ne v SR ne v JiS v naslednjih številkah ni zaslediti kakega koroškega prispevka o Walderju.

³⁷ V lomljenih oklepajih so avtorjevi vrivki v besedilo.

³⁸ Franc Zadavec: Satira v Cankarjevi pesmi, prozi in dramatik. Cankarjeva številka SR 17/1 (1969), 203–40. — Franc Zadavec: Dušan Kermavner, Ivan Cankar in slovenska politika leta 1918. Cankarjeva številka SR 17/1 (1969), 326–27.

³⁹ Tipkano nefrankirano pismo v ovojnici z naslovom Tovariš / dr. Franc Zadavec, univ. prof. / Ljubljana / Filozofska fakulteta, Slavistični oddelek in povratnim naslovom: Boršnik, Dru-
lovka 31 pri Kranju.

⁴⁰ O slavističnem zborovanju v Novi Gorici je poročalo *Delo* 29. 9. 1970, 5.

Referentom bodo povrnjeni potni stroški z dnevnicami, njihovi referati pa natisnjeni v Gradnikovem zborniku.⁴¹

S tovariškimi pozdravi

Marja Boršnik, Drulovka 31 pri Kranju 31

Marja

29. VII. 1975.⁴²

Dragi tov. Zdravec, tik pred odhodom v Dubrovnik (za Govedare na Mljetu)⁴³ Te na Brnikih prosim naslednje. Slovenistka Ryžova⁴⁴ bi rada čimprej zvedela, katera dela naj naroči v Leningrad, da bi lahko najboljša od Miška Kranjca iz zadnjega desetletja lahko prevedla in s študijo o njem objavila v ruščini. Ker Ti Kranjca najbolje poznaš, bi ji Ti najbolje lahko svetoval. Rada bi Ti poslala pismo z njenim naslovom, pa sem oboje pozabila na Špiku.⁴⁵ Tja se povrnem 20. VIII. in Te prosim, če bi mi hotel tjakaj poslati svoj naslov, da Ti konec avgusta oboje lahko pošljem. Dotelej pa boš morda lahko že malo premislil svoje nasvete. Zelo Ti bom hvaležna kakor tudi Tvoji ruski znanstv. tovariši[cij]⁴⁶ za pomoč. Veliko plodnega počitka Ti želi in Te pozdravlja

Marja Boršnik, Mljet, Njivice, p. Govedjari 50226 Jezero

22. VIII. 1975.⁴⁷

Dragi tov. Zdravec, o priloženi prošnji sem Ti pisala že na univerzo z Mljeta, zdaj pa Ti na dom prilagam še naslov Ryžove z njenim pismom⁴⁸ in s prošnjo, da ji kot najboljši Miškov poznavalec⁴⁹ ustrežeš, pismo pa mi o prvi priložnosti vrneš, ker ji še nisem odgovorila. Lepa hvala v naprej!

Pozdrav Marja

---

⁴¹ *Srečanja* 1970, št. 25/26 prinašajo naslednje prispevke o Gradniku: M. Boršnik, 32–5; B. Paternu, 35–9; F. Petre, 41–3; T. Kermauner, 43–5; M. Mitrovič, 45–9; J. Mahnič, 49–54; F. Zdravec, 54–61; F. Bernik, 62–5; E. Štampar, 66–8; B. Borko, 19–23.

⁴² Dopisnica z žigom Brnik aerodrom 29. 7. 1975, naslovljena na Tov. univ. prof. / dr. Fr. Zdravec / 61000 Ljubljana / Filozofska fakult. / Aškerčeva 12.

⁴³ Marja Boršnik je redno letovala na Mljetu in tam pri kopanju tudi umrla.

⁴⁴ Prevod Kranjca Maje Ilinične Ryžove je najti v knjigi *Slovenskaja novella XX veka v prevodah Maji Ryžovoj* (Moskva: Centr knigi Rudomino, 2011).

⁴⁵ Na Špiku (Drulovka pri Kranju) je stala počitniška hiša Boršnikove.

⁴⁶ V oglatih oklepajih so razrešena nejasna mesta v rokopisih in tipkopisih.

⁴⁷ Pisemska ovojnica z žigom Ljubljana 22. 8. 1975, naslovljena na Tovariš / univ. prof. dr. Franc Zdravec / 61000 Ljubljana / Prijateljeva 9 in povratnim naslovom: M. Boršnik, Drulovka 31 pri 64000 Kranju.

⁴⁸ V Zdravčevi korespondenci je tudi pismo Ryžove Zdravcu z dne 28. 12. 1972.

⁴⁹ Zdravec je iz Miška Kranjca doktoriral 1962 in o njem do leta 1975 objavil več del, mdr. monografijo 1963.

Anton Slodnjak (1899–1983)

Ljubljana, 20. I. 1955.⁵⁰

Dragi tovariš!

Kar v miru delajte svojo nalogo!⁵¹ Ko jo zgotovite, pa jo pošljite! Vi imate lepo pisavo, zato je zaradi mene ne bi bilo treba prepisavati s strojem. Ker pa bi se morebiti drugi člani komisije čutili zaradi tega »prizadeti«, pa jo rajši dajte tipkat. Seveda če bo prilika za to.

Zahvaljujem se za pozdrave in jih vračam vsem tovarišem slavistom, Vas pa prosim, da mi oprostite, ker sem na naslovni strani zapisal Vaše ime v naši domači obliki. Najprej sem zapisal France, nato pa pogledal, kako se Vi podpisujete, no, in tedaj sem »popravil« po domače.

Vaš A. Slodnjak

Ljubljana, 7. 6. 1956.⁵²

Dragi kolega!

Oprostite, da Vam nisem odgovoril. Toda vsebina Vašega pisma se mi je zdela takšna, da ne potrebuje odgovora.

Kar se tiče Vaše službe pri nas,⁵³ sem danes prosil dekanat, naj pospeši pri Sekretariatu za proračun sistemizacijo novega asistentskega mesta v inštitutu. Šele ko bo to mesto odobreno, bomo mogli razpisati natečaj. Tedaj boste morali po mojem mnenju prošnjo ponoviti. Upam, da bodo te formalnosti kmalu rešene.

S kolegialnimi pozdravi

Vaš

A. Slodnjak

Ljubljana, 12. III. 1974.⁵⁴

Spoštovani tovariš!

Prisrčna hvala za recenzijo! Takoj sem sporočil Vašo sodbo Pogačniku.⁵⁵ Zdi se mi, da ni prav navdušen nad njo. Vendar upam, da bo napravil, kar bo potrebno.

---

⁵⁰ Rokopisna dopisnica, žigosana v Ljubljani 21. 1. 1955 in v Murski Soboti, naslovljena na Tovariš / Franček Zadavec / profesor na gimnaziji / v / Murski Soboti / Prekmurje.

⁵¹ Verjetno disertacijo o Mišku Kranjcu, ki jo je zagovarjal leta 1962.

⁵² Tipkopis na dopisnici z žigoma Ljubljana 7. 6. 1956 in Murska Sobota 8. 6. 1956 na naslov Tovariš / Franc Zadavec / profesor / MURSKA SOBOTA / gimnazija.

⁵³ Franc Zadavec je zasedel mesto asistenta za novejšo slovensko literarno zgodovino na FF v Ljubljani leta 1957.

⁵⁴ Rokopis brez ovojnice.

⁵⁵ Za katero študijo Jožeta Pogačnika gre, ne upam špekulirati; pri SAZU ni v teh letih izšlo nobeno njegovo delo.

Danes sem sporočil Medakademijemskemu odboru oz. njegovemu predsedniku akad. L. Vavpetiču,⁵⁶ da ste ocenili Pogačnikovo študijo, ter sem ga zaprosil, naj Vam nakaže zasluženi honorar.

Pozdravljam Vas

A. Slodnjak

Štefan Barbarič (1920–1988)⁵⁷

Lj. 5. 10. 56.⁵⁸

Dragi Zadravec,

Prof. Boršnikova je želela, naj bi Ti pisal na Tvoja vprašanja o formalnostih v zvezi s prijavo disertacije. Kolikor so te in druge stvari meni znane in poznane, to rad storim. Govoril sem mimogrede z Jakopinom,⁵⁹ pa tudi on kaj več ne ve.

Disertacijo je treba prijaviti na dekanatu fakultete (PMF). Na eni tipkani strani razložiš svoj načrt obdelave in označiš namen oz. smotre dela. Kot priloge je treba dodati: 1. prepis diplome (za interno rabo Ti ga overi sekretar fakultete), 2. biografijo in opis dosedanega strokovnega oz. znanstvenega dela (3. bibliografijo). Prošnjo t. j. prijavo kolkuješ s 180 din, priloge z 30 (ali 25?) din. V prijavi teze formalno prosiš, naj Ti določijo komisijo.

Fakultetna uprava bo na svoji seji določila komisijo, ki bo temo potrdila. V dveh letih po prijavi je treba predložiti disertacijo (menda v petih izvodih) na dekanatu, nato jo dobi komisija in ko ti smatrajo, da ustreza zahtevam, sledi obramba (javno v sejni dvorani).

Za komisijo boš imel iste kot ostali iz literarne zgodovine: Tebi bo verjetno na prvem mestu Boršnikova, zraven nje še Slodnjak in Ocvirk.⁶⁰ Za K »obrambi« bosta določena še dva profesorja.

O rigorozih doslej ne vemo nič gotovega.

Temo predložiš dogovorno s profesorjem. Ta Ti bo med delom svetoval. Ne maram se vtikati v Tvoje stvari, vendar omenjam, da po zatrjevanju kolegov že objavljene študije ne morejo predstavljati jedra disertacije. Sicer pa se zanimaj pri profesorju samem, kako je s tem (če boš kaj takega seveda rabil).

To je v glavnem vse, kar je zaenkrat možno pisati.

Lepo Te pozdravljam

Štefan Barbarič

---

⁵⁶ Jurist Lado Vavpetič.

⁵⁷ Barbarič je bil med 1957 in 1961 asistent za slovensko književnost.

⁵⁸ Rokopis brez ovojnice.

⁵⁹ Rusist Franc Jakopin je bil po diplomi 1949 asistent na ljubljanski slavistiki.

⁶⁰ Anton Ocvirk je med 1949 in 1971 vodil oddelek za primerjalno književnost na FF.

Zadar, 7. I. 72.⁶¹

Dragi Franček,

Zahvaljujem se Ti za Tvojo pozornost in enako želim Tebi, gospe Olgi in vsej družini zdravo, zadovoljno in uspešno novo leto. Pravzaprav bi se moral oglasiti že prej, a živim zadnje čase precej napeto (in pripeto), saj za novo leto nisem šel niti v Ljubljano. Nikoli nisem mislil, da bom toliko časa ostal tu, poteka mi sedmo leto. Ne pomaga nič, kljub vsemu je to – Pont, včasih mrzel,⁶² drugič vroč.

Sicer bi raje o tem, kar delam, govoril s Teboj ustno. Morda ko bom v februarju v Ljubljani. Pol leta sem se ukvarjal s študijem humanizma in protestantskih piscev. Rezultat: dve predavanji na Madžarskem (eno v maju v Sopronu, ki bo objavljeno te dni v Helikonu, akademijem glasilu za primerjalno književnost, seveda v madžarščini, in drugo, v decembru, na budimpeštanski slavistiki), za novogradske Slavističke radove sem pripravil študijo Stik P. Trubarja z miselnostjo Erazma Rotterdamskega (nekaj čez 20 tipkanih strani).⁶³ In nazadnje mi je prof. Gspan⁶⁴ ponudil Trubarja za SBL. Ne vem, če mi bo to mogoče.⁶⁵

Sedaj sem se vrnil v 80. leta, k problemom realizma. Z devizo: od gradiva k teoretskim kategorijam, ne obratno.

Sicer pa odlagam težišče pogovora za srečanje, ki si ga stvarno želim.

Mnogo pozdravov

Štefan

Lj. 3. XI. 81.⁶⁶

Dragi Franček,

Bil sem teden dni odsoten, v Rog. Slatini in v Prekmurju (tudi v M. Soboti, kjer sem srečal J. Ternarja).⁶⁷ Zato se Ti lahko šele sedaj, po povratku zahvalim za Tvojo prijateljsko pozornost in za lepo knjigo o Gradniku.⁶⁸

Elaborat Pála Sándorja, ki govori o omembah Prekmurcev v listu Magyar Hirmondó (U. Rath, 1780–82), sem pregledal. V tej obliki ni primeren za objavo, je preveč razvlečen (preko 50 tipkanih strani). Kar je novega in za nas zanimivega, bi se dalo opraviti na nekih 15-ih straneh. In seveda madž. citate iz časopisnih objav je treba prevesti. Navedbe iz bratislavskega časopisa imajo dokumentarično vrednost in bi kot take zaslužile, da jih pri nas evidentiramo

---

⁶¹ Rokopis v pisemski ovojnici z žigom Zadar 8. 1. 1972 na naslov *Tovariš / dr. Franc Zadavec*, univ. prof. / 61000 Ljubljana / Prijateljstva 7. Barbarič je bil med 1965 in 1972 višji predavatelj za slovensko književnost in jezik na Filozofski fakulteti v Zadru.

⁶² Aluzija na verz »Mraz Ovid'ja v Pontu tare« iz Prešernove Glose.

⁶³ Stik Primoža Trubarja z mislijo Erazma Rotterdamskega. *Zbornik za slavistiku* 3 (1972), 87–98.

⁶⁴ Alfonz Gspan, urednik *Slovenskega biografskega leksikona*.

⁶⁵ Ni bilo mogoče, geslo Primož Trubar je za SBL napisal Jože Rajhman.

⁶⁶ Rokopis v ovojnici z žigom 3. 11. 1981 iz Ljubljane na naslov *Spoštovani tovariš / dr. Franc Zadavec*, akad. / univ. prof. / 61000 Ljubljana / Prijateljstva 9.

⁶⁷ Pesnik Jože Ternar.

⁶⁸ Monografijo *Alojz Gradnik* je Zadavec izdal 1981 pri Partizanski knjigi v zbirki *Znameniti Slovenci*.

(tudi jih ne kaže razbijati, čeprav so nekatere v naši publicistiki že omenjene, prim. moj spis v Panonskem zborniku in I. Škafarja).⁶⁹

Koliko se bo avtor s tem strinjal, jaz ne vem. Morebiti bi bilo najbolje, če bi to uredil Pogačnik,⁷⁰ ki je elaborat posredoval.

Tekst je pri meni v Slov. knjižnici.⁷¹ Če prej ne, ga lahko konec tedna oddam na slavistiki.

Z mnogimi lepimi pozdravi gospe, družini in Tebi

Štefan

Boris Paternu (1926–2021)

Lj., 1. 8. 1958⁷²

Dragi Franček!

Dobil sem Tvoje pismo in pozdrave, prav lepa hvala!

Glede domnevnega zagovora,⁷³ ki naj bi bil 5. avgusta, ne vem ničesar. Vprašal sem tudi Kranjca,⁷⁴ ki je edini tukaj, pa mu tudi ni nič znanega. Prof. Slodnjak je 19. julija odšel na Mežakljo⁷⁵ in se vrne v ponedeljek, 4. avgusta. Jaz odrinem na počitnice tudi v ponedeljek. Štefan⁷⁶ je nekje v Ribnici, Jakopin⁷⁷ doma. Medtem sta »prišli« dve diplomski nalogi. V ponedeljek jih bom oddal Slodnjaku in potem bo mir. Po mojem ni potrebno, da 5. avgusta hodiš prideš v Ljubljano. Vse se bo dalo pomeniti, če bo kaj, tudi 10. Pravkar sem zvedel, da bo Štefan odšel te dni v Prekmurje. Prof. Slodnjaku bom sporočil, če se v ponedeljek še vidiva, da prideš 10. avgusta. Če bi zvedel kaj nujnega, Ti bom pa sporočil. Bodi torej brez skrbi! In obdeluj prekmursko zemljico in njenega Kranjca.⁷⁸

Jaz sem si prizadeval, da bi svojega Levstika med počitnicami nekoliko zredil.⁷⁹ Trudil sem se, pa nisem napravil toliko, kot sem želel. Hudič je v tej pošastni vročini! Drugi teden bom vse odložil in šel na Gorenjsko, 15. pa v Dalmacijo.

Bodi zdrav in vse najboljše Tvoji družinici!

Boris

---

⁶⁹ Take objave Pála Sándorja v slovenščini ni zaslediti; namenjena je bila najbrž *Jeziku in slo-
vstvu*.

⁷⁰ Literarni zgodovinar Jože Pogačnik.

⁷¹ Barbarič je vodil Slovansko knjižnico v letih 1981–88.

⁷² Pismo v ovojnici, žigosani v Ljubljani 1. 8. 1958, na naslov Tov. / prof. Franc Zadravec / univ. asistent / Murska Sobota / Cvetkova 5, povratni naslov: B. Paternu, Ljubljana, Linhartova 22.

⁷³ Najbrž kake diplomske naloge.

⁷⁴ Bibliotekar Marko Kranjec.

⁷⁵ Na Mežakli ima od 1980. let dalje Univerza v Ljubljani počitniški dom.

⁷⁶ Asistent Štefan Barbarič.

⁷⁷ Asistent Franc Jakopin.

⁷⁸ Miško Kranjec, tema Zadravčevega doktorata.

⁷⁹ Disertacijo Idejno in estetsko teoretično izhodišče realizma v Levstikovi literarni kritiki je Paternu zagovarjal leta 1960.

Varšava, 28. XI. 1960⁸⁰

Dragi Franček!

Škoda je, da Te ni v naši veseli družbi jugosl. asistentov. Ne moreš si misliti, kako koristno in osvežujoče je – kljub naporom – takole potepanje. In mislim, da ni dežele, kjer bi se počutil tako prijetno, kot na Poljskem.

Na sliki ti pošiljam del obnovljene – docela v nekdanjem slogu rekonstruirane Varšave – kjer je bilo eno izmed središč legendarne vstaje iz leta 1944.⁸¹ Mi stanujemo v štud. domu, ki stoji na podrtem in pobitem getu. Najmočnejši in pošasten vtis je na nas napravil Osvięcim (Auschwitz) s svoji[m] ironičnim napisom nad vrati »Arbeit macht freik.⁸² Pozdravi vse – Boris

Dunaj, 5. dec. 1963⁸³

Dragi Franček!

Mimogrede bosta minila dva meseca, odkar se klatim po Dunaju in preživljam noči v gogovski Seilerstätte2/II.⁸⁴ Zadnje čase se nas je tu nabralo kar lepo število, tako da so vse postelje in vsa mesta okoli štedilnika tesno zasedena.

Zadnji teden sem izpregel in se z Bredo⁸⁵ potepava, kar navsezadnje čisto prija. Prihodnji teden bom spet sedel h knjigam, za praznike pa odrinem v Ljubljano, ker bo tu vse izumrlo s knjižnico vred. Pa še mraz je pritisnil te dni.

Iz Tvojega, Marjinega, Matjaževega⁸⁶ in Bredinega pisma sem nekako rekonstruiral zadevo okrog JiS,⁸⁷ ki je za Marjo precej grenka, za naše razmere pa precej ilustrativna. Če stvari presojam iz nekoliko hladne razdalje, moram reči samo to, da vse preveč energij zabijamo v preklarije, namesto da bi se ukvarjali s tistim, kar je nujno. Toda ljudje so strahotno nespremenljivi v svoji občutljivosti take ali drugačne vrste. Ne moreš in ne moreš mimo človeških narav, ker so defektne vsaj v enem predalu svoje osebnosti. Ideološki del boja je razmeroma neznamen. Mi se bomo iz vsega marsikaj naučili. In velika zasluga učiteljev je, če svoje »učence« naučijo, kaj se ne sme delati in z vzgledi pokažejo, kako se ne sme ravnati. Ta šola je bila razmeroma bogata, zato sem glede naših bodočih odnosov – optimist.

Toliko v naglici, več ustno.

Okoli mene sedi namreč družba Knafljevcv in pišem sredi vroče debate, tako da samo z enim očesom gledam v tole pismo.

---

⁸⁰ Rokopisna razglednica iz Varšave z žigom Warszawa 28. 11. [1961] na naslov Tov. / Franček Zadravec / univ. asistent / p. 259 [dopisano od pošte] / Ljubljana / Slovanski seminar / Turjaška 1 / Jugoslavija.

⁸¹ Varšavska vstaja (1944).

⁸² 'Delo osvobaja', napis nad vhodom v Koncentracijsko taborišče Auschwitz oz. Oświęcim.

⁸³ Rokopis v ovojnici na naslov Tov. / doc. dr. France Zadravec / tu!

⁸⁴ V Knafljevem domu na Seilerstätte2 v prvem dunajskem okrožju so od leta 1961 do sredine osemdesetih let bivali študentje s krajšimi študijskimi štipendijami Ljubljanske univerze.

⁸⁵ Asistentka Breda Pogorelec.

⁸⁶ Marja Boršnik, Matjaž Kmecl.

⁸⁷ Marja Boršnik je bila urednica v JiS leta 1955/56 in v prvi številki 1964, sicer pa med 1967 in 1969 urednica pri SR; za kakšen spor je šlo, ni jasno.

Prepričan sem, da z vso svojo energijo uspešno nosiš breme, ki se je v tem semestru zavalilo nate. Prihodnji semester Ti bom, kolikor se le da, pomagal vleči voz.

Lep pozdrav Tebi in ženi

Tvoj

Boris

Praga 22. 5. 68⁸⁸

Dragi Franček!

Po dolgem kolovratenju sem se naposled ustavil v Pragi in danes bom – na vso srečo – končal s predavanji.

Pota so zanimiva, ljudje tudi, vendar sem že nekoliko utrujen. 31. odpotujem v Brno.

Upam, da si že zdrav in pri polnih močeh.

Lep pozdrav Tebi in Tvoji soprogi, pa vsem najbližjim – Boris

Lj., 29. 8. 72⁸⁹

Dragi Franček!

Naj k temu uradnemu dopisu⁹⁰ dodam nekaj pojasnil, namenjenih Tebi.

Morda Ti ni znano, da sem bil julija in še znaten del avgusta bolan. Moj stari želodčni ulcus je prešel v skrajno kritično fazo, se pravi v penetracijo. Bolečine so me dajale več tednov skupaj in za las sem ušel kirurgom, oziroma me je iz njihovih predlogov potegnila žena, ki je vso reč še enkrat odložila. Na morju sem se res izvlekel iz težav in bolečin, tako da zdaj spet lahko normalno živim in delam. Seveda pa so mi prepovedali vsakršno preobremenjevanje z delom in skrbmi. Najbrž imajo prav.

Zborovanje⁹¹ je vsebinsko bogato, referati številni in udeležbi se odrekam z mirno vestjo ter zlahka. Zelo pa me muči problem predsedništva, ker me sicer prav nič ne veseli, ker moje ambicije niso ambicije te vrste, pač pa me muči kot zadeva moralne dolžnosti, ki se prenaša tudi na druge in povzroča dober ali pa slab zgled. Danes na primer dobro vem in priznam, da sem prav v tej zadevi ravnal zelo napak na kranjskem zborovanju slavistov.⁹² Toda iz tira me je takrat spravilo Slodnjakovo nemogoče obnašanje in žal nisem imel dovolj mirnih živcev, da bi vso reč ravnodušno prezrl in kljub žalitvam predsedništvo sprejel. To sem mislil

---

⁸⁸ Razglednica s sliko Prage in žigom Praha 23. 5. 1968 na naslov Spošt. tovariš / prof. dr. Franc Zadravec / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12 / Ljubljana / Jugoslavija.

⁸⁹ Rokopis v ovojnici, žigosani Ljubljana 30. 8. 1972, na natipkani naslov Spoštovani tovariš / prof. dr. Franc Zadravec / 61000 Ljubljana / Prijateljeva 9 in povratnim naslovom: Poš.: B. Paternu, Ljubljana, Linhartova 22.

⁹⁰ Ni znano, za kakšen uradni dopis gre.

⁹¹ Najbrž napovedano zborovanje slavistov v Murski Soboti 15.–17. septembra 1972.

⁹² Kranjsko zborovanje slavistov je bilo 27. septembra 1969.

popraviti na letošnjem zborovanju, vendar sem se po daljšem premisleku in pod pritiskom položaja odločil drugače.⁹³

Najbrž tudi ne veš, kaj vse me čaka septembra. Ne le beograjski kongres, ki se ga ne upam izogniti. Martinović⁹⁴ mi je prinesel v recenzijo (za založbo) 461 strani obsežno razpravo o Prešernu. Na mizi mi leži Rotarjev⁹⁵ opus in vloga za vnaprejšnjo habilitacijo. Zraven pa Tvoja zadeva,⁹⁶ ki jo je Boršnikova v celoti preložila name. In nazadnje me najbrž čaka tudi pisanje ocene za Skazo,⁹⁷ ker Brnčičeva⁹⁸ verjetno ne bo zmogla. V središču mojega osebnega dela pa je referat za Varšavo,⁹⁹ ki ga moram končati do 1. decembra.

Torej moram dolžnosti odžagati tam, kjer se mi edino zdi mogoče. Upam, da boš razumel z dobro voljo.

V novi uredniški odbor SR bomo (za literarnozgodovinski del) predlagali Tebe (kot sva se nekoč že domenila) in Kosa. Pirjevec in Bernik¹⁰⁰ bosta verjetno odpadla. Jaz ostanem.¹⁰¹

Lep pozdrav in dober uspeh! Boris

18. jan. 1973¹⁰²

Dragi Franček,

V svojem odgovoru, če ga na kratko povzamem, mi očitaš neznanje, laž, zavist in to, da jemljem oddelku ugled. Ton je očitkom ustrezen. Zavezal si mi jezik, ker na to ne morem in ne bi bilo pametno odgovarjati. Čeprav me te stvari skrbijo.

Vendar sem Ti dolžan pojasniti v eni zadevi, in sicer glede mojega reagiranja, ko so mi pred leti poslali od sklada Borisa Kidriča, ko sta tam sedela Slodnjak in Grafenauer,¹⁰³ v

---

⁹³ Boris Paternu res nikoli ni bil predsednik Slavističnega društva Slovenije, medtem ko je bil Zadavec predsednik 1970–1972.

⁹⁴ Sarajevski slovenist Juraj Martinović. Paternu je njegovo monografijo *Apsurd i harmonija. Jedno videnje Prešernovog pjesničkog djela* (Sarajevo: Svjetlost, 1973, 387 strani) ocenil v SR 23/1 (1975), 71–79.

⁹⁵ Literarni zgodovinar Janez Rotar; najbrž je zaprosil za docenturo, saj je bil leta 1978 že izredni profesor.

⁹⁶ Verjetno prošnja za redno profesuro, ki jo je Zadavec dobil leta 1973.

⁹⁷ Rusist Aleksander Skaza, tudi on je verjetno zaprosil za docenturo.

⁹⁸ Vera Brnčič je bila predavateljica ruske književnosti na FF.

⁹⁹ 7. mednarodni slavistični kongres v Varšavi je bil 21.–27. avgusta 1973. Paternu je tam predstavil referat *Recepcija romantike v slovenski poeziji* (SR 21/2 (1973), 113–48).

¹⁰⁰ France Bernik je bil med 1951 in 1957 asistent pri Antonu Slodnjaku, v Zadravčevi zapuščini je samo eno njegovo pismo iz poznejšega časa.

¹⁰¹ Uredniški odbor SR leta 1973 so sestavljali France Bernik, Vatroslav Kalenić, Janko Kos, Boris Paternu (glavni urednik za literarne vede), Fran Petre, Jakob Rigler, Jože Toporišič (glavni urednik za jezikoslovje in odgovorni urednik), Franc Zadavec. Odpadel je torej samo Dušan Pirjevec, Bernik pa ne.

¹⁰² Tipkopic brez ovojnice.

¹⁰³ Anton Slodnjak in Ivan ali Bogo Grafenauer.

oceno Pirjevčeve Hlapce.¹⁰⁴ Če se prav spominjam, sem Ti takrat o vsej zadevi podrobneje pripovedoval, vendar sem Ti svoje dejanje pripravljen natančneje pojasniti, ko se srečava.

Pozdravlja Te

Boris

Ljubljana, dne 18. januarja 1973

Ljubljana, 12. aprila 77¹⁰⁵

Dragi Franček!

Ob več kot zasluženem priznanju¹⁰⁶ Ti iskreno čestitam in želim nadaljno srečno pot. Tvoj simbolizem¹⁰⁷ pričakujem z veliko radovednostjo in z zaupanjem, da bo to novi temelj v razlagi novejši slovenske poezije pa tudi proze vse do danes.

Pozdravlja Te

Boris

Dubrovnik 3. feb. 82¹⁰⁸

Dragi Franček!

Tu imajo magistrske učenosti prirejene mnogo bolj sončno in zdravo in renesančno, kot znamo to mi. Povrh pa človeka ne preganjajo seje in »smernice« vseh vrst. Tako svojega posla skoraj ne čutim in naše usmerjeno izobraževanje kaže bolj v morskino smer.

Pozdravljam Te in tudi Tvoje najbližje! Boris

---

¹⁰⁴ Dušan Pirjevec: *Hlapci, heroji, ljudje*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1968.

¹⁰⁵ Rokopis brez ovojnice.

¹⁰⁶ Leta 1977 je Franc Zdravec prejel nagrado Sklada Borisa Kidriča.

¹⁰⁷ Mogoče je mišljena razprava Oton Župančič in impresionizem ter simbolizem, SR 26/4, str. 95 (1978).

¹⁰⁸ Razglednica s sliko Dubrovnika in žigom Dubrovnik 4. 2. 1982, naslovljena na Spoštovani / tovariš / prof. dr. Franc Zdravec / 61000 Ljubljana / Prijateljstva 11 (?).

Jože Toporišič (1926–2014)

Zgb, 25. XI. 1954¹⁰⁹

Dragi Franc!

Že dolgo se spravljam, da bi se Ti oglasil, pa je vedno prišlo kaj vmes. Danes sem bil v knjižnici in v Sodobnosti sem odkril Tvoje ime.¹¹⁰ Veš, da sem se takoj lotil Tvojega članka. V marsičem mi je bilo zanimivo, o čemer tam razpravljaš. Spomnil si me z nekaterimi mislimi in izrazi mojega prepira s Slodnjakom,¹¹¹ nazorov, ki tudi Tvojemu pisanju o Levstiku niso povsem tuji. Zelo me zanima, kaj bodo odgovorili, če bodo odgovorili. Tvoje pisanje Ti bo nemara pripomoglo do mesta v slovanskem institutu. Kako je sedaj s tem? Mislim sem si takoj po tistem oglasu v časopisju,¹¹² da je mesto prav zate. Zavidam Ti, da prideš v Ljubljano. Sicer ne vem, kako Te bo Slodnjak gledal, v prof. Boršnikovi boš pa imel močno zaslonbo in tudi hvaležen kažipot v marsičem, vsaj zdi se mi, da bo tako. Ampak glavno so le možnosti za delo, ki jih glede slovenistike nikjer ni enakih. To čutim tudi jaz tu v Zagrebu.¹¹³ Spravil sem se siromak nad težko nalogo, da podam zgodovino slov. literarne kritike, kolikor bi pa to bilo preobširno ali zaradi dognanosti ne več zanimivo, bi se pa omejil na klerikalno kritiko, ki je zaključena celota zase tudi že v časovnem pogledu. Tu imamo nekaj gradiva za tako delo, manjkajo nam pa zlasti revije. Prašal sem torej v slovanskem seminarju v Ljubljani, ali bi mi jih (n. pr. Čbelo, Bčelo, Glasnik) posodili, pa so odgovorili odklonilno. Ker vem, da pripravljáš disertacijo o M. Kranjcu, bi me zanimalo, ali Ti je kdo vzbujal kake pomisleke zoper delo o še živečem piscu. Zanima me zato, ker bi se sam rad oprijel celotnega Finžgarja, če mi delo o kritiki zaradi omenjenih težkoč ne bo šlo od rok. Če najdeš časa za odgovor, naj torej, prosim, ne bo gluh za pravkar stavljeno vprašanje. – Slišal sem, da si o počitnicah delal v Ljubljani; tudi sam nameravam drugo leto tako storiti in se prav veselim priložnosti, da prebijem v pomenku s Tabo kako urico. – Sedaj imaš na gimnaziji zopet dovolj dela.¹¹⁴ Z ene strani je vendarle prijetno na srednji šoli: da imaš, če si dovolj spreten, hvaležne poslušalce. Lahko si misliš, da slovenščina na zagrebški univerzi ni ravno zelo imeniten predmet, čeprav ga vsaj polovica študentov resnično hodi poslušat. Preštudiral sem še enkrat Ramovša,¹¹⁵ prvič tudi sh. gramatiko, in sedaj poskušam nujno združiti s prijetnim. Prevajamo namreč slovenske pesnike in pisatelje, potem ko imam pred tem vsakokrat 45 minut predavanja iz slovnice. Tu živo čutim razliko med besedo in umetniško besedo, zato si vedno zatrjujem in

---

¹⁰⁹ Rokopis v ovojnici z žigom Zagreb 26. 11. 1954 in Ljubljana 27. 11. 1954 na naslov Zdravec, Franc / profesor na gimnaziji / Murska Sobota / Slovenija. V pismu je listek: Moj točni naslov / Žabota Franc / Čaničeva ul. 3/III. / Zagreb.

¹¹⁰ Franc Zdravec: O razvrednotenju nekaterih vrednot. *Naša sodobnost* 2 (1954), 699–708. Članek polemizira s stališči Vladimirja Bartola v prispevku Slovenska književnost in njena dialektika v zagrebški literarni reviji *Republika* 1954, ki vlogo Frana Levstika v razvoju slovenske književnosti enači z zaviralno vlogo Jerneja Kopitarja.

¹¹¹ V Toporišičevi bibliografiji spor s Slodnjakom ni dokumentiran.

¹¹² Franc Zdravec je zasedel mesto asistenta za novejšo slovensko literarno zgodovino na FF leta 1957, torej je šlo za neki drugi razpis.

¹¹³ Jože Toporišič je bil v letih 1954–1965 lektor slovenskega jezika na filozofski fakulteti v Zagrebu.

¹¹⁴ Franc Zdravec je bil profesor za slovenščino na murskosoboški gimnaziji v letih 1952–1957.

¹¹⁵ Jezikoslovec Fran Ramovš je umrl leta 1952.

želim in upam, da bi mi bilo zdaj mogoče govoriti o slovenski literaturi pred takim izbranim avditorijem, kot ga imam sedaj za jezik. Zato le poskušaj in se z vsemi sredstvi prizadevaj, da prideš v Ljubljano, kjer Ti bo pač slična želja, kot navdaja mene, dosti prej uresničljiva.

Lepo te pozdravljam

Jože

Mažuraničev trg 4

Zagreb

3. 1. 1958¹¹⁶

Dragi Franc!

Tvoje pismo sem prejel z velikim veseljem: res je, ni treba šteti let, ko sva molčala. Mislim, da je vsemu pripomogla najprej nemarnost, potem pa še zakrknjenost: če se greh dela, naj se dela do konca.

Oktobra sem Te res nekajkrat iskal. Menil sem, da bi se o vsem tem ustno še najlaže sporazumela. Upam, da boš sredi januarja v Ljubljani: tedaj prideva s Petretom¹¹⁷ za nekaj dni s študenti gor na izlet, pa bo priložnosti, da se končno snideva. Da ti po pravici povem, rad bi se s Tabo posvetoval o književnosti pa tudi o nekih personalnih razmerah na ljubljanski univerzi. Kakor so ostali asistenti sicer z mano prijazni, mislim, da me vendarle obravnavajo kot mogočega, neljubega konkurenta. Tako seveda voda ni povsem bistra.

Bavim se z marsičem, zdi se mi pa, da sem na področju jezikoslovja tako daleč, da bi bilo v škodo slovenščini, ko bi se držal Košarjevega¹¹⁸ izreka, »saj drugi govorijo«. Težave so v tem, da svojih del nimaš kje objaviti, t. j. lahko jih samo tam, kjer so sami največ prizadeti.

Morda bi te zanimalo brati mojo 38 strani obsegajočo oceno Slov. slovnice, ki pa ni mogla zagledati belega dne.¹¹⁹ Sploh je za moj način »ustvarjanja« značilno, da izhaja iz kritike, nezadovoljstva s spoznanim stanjem na določenem področju umske dejavnosti. Bojim se, da bom tudi v svoji disertaciji¹²⁰ primoran precej mahati na to in ono stran, prav tako pa me je tudi strah, da kljub »življenjskim« izkušnjam ne bom mogel respektirati [zanesenjaške] rekonstrukcije naše lit. preteklosti, ki je tako značilna za nekaternike.

To so težave. Svoje posebno veselje sem imel, ko sem se dve leti bavil z literarno teorijo. Rezultat: napisal sem dve poglavji za knjigo, ki bi morala iziti v Zagrebu,¹²¹ pa se je v zadnjem času zaradi lenobe ali neznanja in strahu nekaterih univ. profesorjev nekam zavlekla.

---

¹¹⁶ Rokopis v ovojnici z žigom Dobova in Ljubljana 3. 1. 1958 na naslov Tov. / Zadravec Franc / univerzitetni asistent / Ljubljana / Univerzitetna knjižnica / Slovanski inštitut.

¹¹⁷ Fran Petrež je od 1950 predaval na katedri za slovenski jezik in književnost FF v Zagrebu, 1955–75 kot redni profesor.

¹¹⁸ Založnik Jože Košar.

¹¹⁹ V Toporišičevi bibliografiji (SR 34/4 (1986)) ocena ni dokumentirana.

¹²⁰ Jože Toporišič je doktoriral 1963 pri Marji Boršnik s tezo Nazorska in oblikovna struktura Finžgarjeve proze (1962).

¹²¹ Najbrž Suglasnički skupovi u slovenskom književnom jeziku. *Radovi slavenskog instituta* III, 1959, 113–122.

To seveda škodi delovnemu »elanu«. – Pri fantih v Ljubljani sem opazil, da jim je anglosaška teoretska misel zapečateneta knjiga. Prepričan sem, da si že ugotovil, da jim to škodi.

Leto, ki smo vanj pravkar stopili, bo menda zelo važno za naju, ker bova izdelovala disertaciji.¹²² Moja ni čisto sigurna, zakaj zdrav nisem več, in subjektivni moment igra veliko vlogo vsled tega. Ti si korenjak, zato Ti skoro ni treba želeti, da v tem, sedaj še mladem letu, dosežeš doktorat in tako odstraniš še eno oviro, ki ti zavira pot k profesuri. Veselim se, da bo vsaj en resničen in nepomeščen proletarec na takem mestu.

Lep pozdrav

Jože

Mostec, 30. XII. 1958¹²³

Dragi Franc!

Najprej se ti lepo zahvaljujem za novoletno voščilo: res sem jih zelo potreben – uspehov in sreče. Ti vse to že imaš, zatoj Ti želim še večjih, vsaj za uspehe je stopnjevanje gotovo še mogoče. Videl sem, da realiziraš svoj načrt letošnjega publiciranja, meni pa je več stvari ušlo v prihodnje leto, tudi knjiga.¹²⁴ Zelo sem je vesel, toda že gre k mojemu značaju, da se mi vse razvija počasi, če ne celo z zaostankom. No, pa obupujem vseeno ne, saj imam celo izglede, da bodo navsezadnje le tiskani moji članki o pesniku, kritiki in lit. zgodovini.¹²⁵ Delal sem dolgo na vsem tem – bi rad, da bi imel dokaz za svoje delo – tudi, da bi slišal mnenje drugih. Ko bi le preveč kritično ne bilo!

Pišeš mi, kdaj kaj pridem v Ljubljano: za Novo leto bom že tam, pa Tvojega naslova ne vem, ker mi ga nisi sporočil. Upam, da si že v novem stanovanju: sedaj Ti ne preostane ničesar drugega kot ustvarjati itd., zakaj vse drugo, o čemer mali človek misli, da mu je za življenje potrebno, si že srečno dosegel. Tudi jaz si v zadnjem času prizadevam napraviti red v svojem izgubljenem življenju: veliko bogov je, ki zahtevajo, naj se jim doprinašajo žrtve. Po svojih močeh jim skušam zadostiti, pa brez zamere menda le ne bo šlo. Sicer pa zadevo prepustimo bodočnosti! – Zelo rad bi, da bi se kje dobila ter se o tem in onem pomenila: v Zagrebu sicer imam veliko dobrih kolegov, pa le čutim, da sva se midva dialektično spopolnjevala, pravzaprav dopolnjevala, in da so raznolika gledanja na stvari ustvarjala tisto vzburljenost, ki je za nastanek novih misli potrebna.

Lepo Te pozdravlja

Jože.

---

¹²² Zadavec je doktoriral tri leta pozneje (1962) s tezo *Idejno-estetska geneza in struktura Kranjčeve proze: 1930–1935*; ime mentorja na naslovni strani ni zapisano.

¹²³ Rokopis v ovojnici z žigom Dobova 30. 12. 1958 in Ljubljana 31. 12. 1958 na naslov *Tov. / Franc Zadavec / univ. asist. / Ljubljana / Slovanski inštitut / Univerzitetna knjižnica*. Jože Toporišič je bil doma iz Mosteca pri Dobovi.

¹²⁴ Prva Toporišičeva knjiga je bila *Slovenski jezik. Izgovor i intonacija s recitacijama na pločama*. Zagreb, 1961 (*Acta Instituti phonetici*, 9).

¹²⁵ Mogoče Jože Toporišič: *Besedni umetnik in družbena vloga književnosti*, *Dolenjski zbornik*, 1961, 179–192; *Kritika i povijest književnosti*, *Uvod u književnost*, ur. Zdenko Škreb in Fran Petre, Zagreb, 1961, 565–585; zagrebški univerzitetni priročnik je v *JiS* 1962 (7/7, 222–224) ocenil Matjaž Kmecl.

2. 10. 1959¹²⁶

Dragi France!

1. X. 59

Na svojem dolgem popotovanju po Poljski sem se spomnil tudi Tebe. Sorazmerno zelo lepo je tukaj, posebno če se sučeš po boljših lokalih in če se voziš v I. razredu. Ljudje so nasplošno zelo navdušeni, tako da se moram zelo paziti, da ne zgubim kaj svojega pesimizma. Kako je pa kaj pri Vas v Ljubljani?

Lepo Te pozdravlja Jože

7. I. 1960¹²⁷

Dragi Franc!

Pišem Ti zaradi svojega članka o Župančičevi pesmi: kot rečeno, pesem umikam, sedaj jo moram tudi, če bi jo Vi tiskali neskrajšano, ker sicer bi izšla v dveh revijah.¹²⁸ Po tistih težavah pri ured. sem jo prevedel v hrvaščino in jo prinese Umjetnost riječi, ko bo zopet izhajala.¹²⁹ Tako jim povej. Jožetu,¹³⁰ mojemu novemu kolegu, tiskajo stvari brez popravkov, jaz pa tudi nisem več tak učenec. Bom pa še čakal, da prilike dozori tudi za moje objave.

Ko bom v Ljubljani, bi Te spet obiskal. Če utegneš telefonirati Evi.¹³¹

Jože

Matjaž Kmecl (1934)

Matjaž Kmecl je Francu Zdravcu pisal štirikrat. 30. 6. 1960¹³² se je iz Titograda, kjer je služil vojaški rok, z zadrego odzval na povabilo za zasedbo asistentskega mesta, ki mu ga je poslal Zdravec. Za urejanje birokracije v zvezi s službo je pooblastil Aleksandra Skazo, ki je bil tedaj asistent na rusistiki FF. Naslednjič mu je skupaj s kolegi v šaljivem tonu poročal na Dunaj, kjer je Zdravec študijsko bival aprila ali maja 1962 ali 1963: o sodelavcih Martini Orožen, Borisu

---

¹²⁶ Razglednica s sliko univerze v Poznanju, žigosana Poznań 2. 10. 1959, naslovljena na Gospod / Franc Zdravec / Slovanski seminar / v Univerzitetni knjiž. / Ljubljana / Jugoslavija.

¹²⁷ Dopisnica z žigom Zagreb 7. 1. 1960, naslovljena na Tov. / Zdravec Franc / univerzitetni asistent / Ljubljana / Univerzitetna knjižnica.

¹²⁸ Interpretacijo je Toporišič ponudil v objavo tudi *Jeziku in slovstvu*, kjer je bil Zdravec urednik, čeprav je v kolofonu od uredništva zapisan samo Boris Merhar.

¹²⁹ Jože Toporišič: Oton Župančič: Žebljarska. Interpretacija. *Umjetnost riječi* 4 (1960), 35–46; SKJ 3, 1967, 84–94.

¹³⁰ Literarni zgodovinar Jože Pogačnik je bil v letih 1959–69 asistent na FF v Zagrebu, tam je 1963 doktoriral s tezo Stritarjev literarni nazor.

¹³¹ Žena Eva Toporišič je bila tudi slavistka.

¹³² Rokopis v pisemski ovojnici, žigosani Titograd 30. 5. 1960, naslovljeni na Tovariš / France Zdravec / Ljubljana / Slovanski institut / Turjaška 1 – NUK.

Urbančiču, ljubljanski drami, arheoloških izkopavanjih na Aškerčevi cesti, o novi pesniški knjigi Jožeta Ternarja, o polemiki na temo literarnega mentorstva v revijah *Problemi* in *Naši razgledi*, v kateri so bili udeleženi Miško Kranjec, Janez Dokler, Matjaž Kmecl in Boris Paternu, ter o delu za soavtorsko knjigo mlade generacije literarnih zgodovinarjev *Lirika, epika, dramatika: Študije iz novejšje slovenske književnosti* (Murska Sobota: Pomurska založba, zbirka Svet ob Muri, 1965), ki jo je očitno koordiniral Franc Zdravec. Iz tega nedatiranega rokopisa navajam pripise kolegov Helge Glušič, Janeza Zora in Aleksandra Skaze:

Najprej lepe pozdrave – po dolgem času –; zdaj sem se lotila (šele zdaj!) Jamnice, ker se mi zdi, da bom s Kosmačevo novelo in s Klopčičevo pesmijo hitreje opravila.¹³³ Z Boršnikovo kar voziva, obremenjuje me ne preveč, le zdaj gre predavat za 2 dni v Beograd, pa jo bom jaz nadomestovala. O drugih stvareh pri nas Ti je verjetno že Matjaž pisal, sicer pa se bomo kmalu spet videli. Torej – kmalu na svidenje! Helga

V kolektivnem in personalnem imenu naše ruske komune v seminarju Ti najprej pošiljamo горячий братский коммунистический привет:

за мир во всем мире

in še zraven: Мир и дружба,¹³⁴

kar Ti seveda tam v smislu aktivne koeksistence med ljudmi in deželami z različnimi družbenimi sistemi v redu izpolnjuješ. Samo pazi, da ne bo prišlo do kakšne revolucije, sicer pa vse drugo lahko – Franček, zdaj pa še čisto osebno prošnjo:

prejmi prav lepe pozdrave in kaj kmalu se nam vrni – Tvoj Janez

Ker so me potisnili na rob pisma, mi pravzaprav ne ostane nič drugega, kot to, da te junaško pozdravljam. Drugače delam in pripravljam nekaj strani za jesen (mednje spada tudi naše skupno podjetje).¹³⁵ Dragi Franček, drži se in nasvidenje Saša

13. 11. 1968¹³⁶ je Kmecl skupaj z Jožetom Koruzo poslal Zadravcu razglednico s študijskega bivanja na Dunaju, pozneje enkrat pa razglednico iz Melbourn v Avstraliji.¹³⁷

---

¹³³ Naštete interpretacije Helge Glušič so izšle v *Liriki, epiki, dramatici* (LED) 1965: Prežihov Voranc, Jamnica; Ciril Kosmač, Balada o trobenti in oblaku, Socialna misel v pesmi Mileta Klopčiča, Dete ne mara spati.

¹³⁴ 'Topel bratski komunistični pozdrav, za mir v vsem svetu, mir in prijateljstvo.'

¹³⁵ Knjiga LED, za katero je Skaza prispeval poglavje o epiki.

¹³⁶ Razglednica Wien – Heldenplatz mit Neuer Burg z žigom Wien 13. 11. 1968 na naslov Tovariš / prof. dr. Franc Zdravec / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12 – slav. / Ljubljana / Jugoslavija.

¹³⁷ Razglednica Melbourn s katedralo sv. Patricka, z nejasnim žigom in brez datuma na naslov Tovariš prof. dr. / Franc Zdravec / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12 / 61000 Ljubljana /

Aleksander Skaza (1934)

Moskva, 14. decembra 1964¹³⁸

Dragi Franček!

Najprej te prosim, da mi oprustiš vse neumnosti iz zadnjega leta. Potem ti želim zdravja, sreče in veselje v novem letu in še posebej mnogo plodnih uspehov pri tvojem znanstvenem delu. Tudi tvoji družini vse najboljše ... tvoj Saša

Leningrad, 21./I. 65¹³⁹

Dragi Franček, pošiljam ti prav prisrčne pozdrave v upanju, da si pozabil na svojo pravično jezo. Sam jaz sem se v teh mesecih, če lahko tako rečem, poboljšal v mnogem ... Potovanje je zdravilo, še posebej, če se človek sreča s fantastiko Leningrada.

Saša

Ljubljana, 12. oktobra 1970¹⁴⁰

Dragi Franček!

Telefoniral sem Ti že večkrat, toda Tvoj telefon samo brni. Tako ti moram <kar v pismu> sporočiti zame precej neprijetno novico – da bom z delom za našo knjigo¹⁴¹ gotov šele prihodnji teden. Opravičila za to moje mečkanje seveda ni, razen morda tistega neprijetnega spomina, ki mi pravi: »Ne bodi temno ozadje«. To pa mi narekuje previdnost in skepsa.

Lepo Te pozdravlja

Saša

Moskva, 19. IV. 1971¹⁴²

Dragi Franček!

Resno in strogo se drži ta dežela, kot dvorec, ki ti ga pošiljam v pozdrav (tukaj bi rekli

---

Yugoslavia.

¹³⁸ Razglednica z motivom Kremlja in nejasnim žigom Moskve, na naslov СФР Югославия / Franc Zadravec / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12 / Ljubljana.

¹³⁹ Razglednica s spomenikom Leninu v Leningradu, žig Leningrad 21. 1. 1965, naslov Югославия – YOUGOSLAVIE / Franc Zadravec / Ljubljana / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12.

¹⁴⁰ Rokopis brez ovojnice.

¹⁴¹ *Lirika, epika, dramatika: Študije iz novejšje slovenske književnosti*. Druga, predelana izdaja. Maribor: Pomurska književnost, 1971. Skaza ima v tej knjigi poglavje Epika.

¹⁴² Razglednica z motivom kremeljskega kongresnega dvorca, žig Moskve, datum nejasen, na naslov СФР Югославия / dr. Franc Zadravec / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12 / 61000 Ljubljana.

»bratski pozdrav«. Pa ni tako hudo: prostora je dovolj tudi za humor in presenečenja (tudi ugodna). Pristrčno te pozdravljata

Saša

Matjaž

Lep pozdrav domačim¹⁴³

Nottingham, 15. VIII. 1986¹⁴⁴

Dragi Franček!

Pravijo, da zaostajamo na področju duha – na ... Naj, če primerjam vse to s tem, kar se »dogaja« tukaj. Lepo pozdravi ženo! Tvoj Saša

Jože Koruza (1935–1988)

Dunaj, 6. okt. 1968.¹⁴⁵

Dragi Franček!

Z Matjažem pridno zahajava v poslopje na sliki, kjer je zdaj inštalirana tudi čitalnica »Nacionalke«.¹⁴⁶ Tako najdeva le malo časa za pisanje, čeprav imava kolege večkrat v mislih in besedi. Ob prostem času se namreč še poglobljava v arhitektonske, naravoslovne in druge posebnosti stare cesarske prestolnice. – Lepe pozdrave

Jože + Matjaž

Dunaj, 2. avg. 1970.¹⁴⁷

Dragi Franček!

Moji delovni dnevi na Dunaju se bližajo koncu in se že predajam veselemu pričakovanju skorajšnjih počitniških dni. Moje potikanje po dunajskih »bukviščih«, kakor bi dejal V. Vodnik, je bilo kar uspešno, pa človeku se odpirajo vedno nove možnosti dela in novi zanimivi problemi, da je vedno ob koncu premalo časa za vse. Lepe pozdrave Tebi in Tvojim! Jože

---

¹⁴³ Ob robu s pisavo Matjaža Kmecla.

¹⁴⁴ Razglednica z motivi iz Nottinghama in žigom Nottingham 18. avg. 1986 na naslov Spoštovani tovariš / prof. Franc / dr. ZADRAVEC / Odd. za slovan. jezike / in knjiž. / FF, Aškerčeva 12 / YU 61000 LJUBLJANA / YUGOSLAVIA.

¹⁴⁵ Razglednica z Dunaja (Heldenplatz mit Neuer Burg), žig Wien 10. 10. 1968 na naslov Spoštovani tovariš / prof. dr. Franc Zadavec / Ljubljana / Filozofska fakulteta / Oddelek za slov. jezike in knjiž. / Aškerčeva 12/II / Jugoslavija.

¹⁴⁶ Österreichische Nationalbibliothek.

¹⁴⁷ Razglednica s sliko Burgtheatra na Dunaju, z nerazločnim avstrijskim žigom, naslovljena na Spoštovani tovariš / dr. Franc Zadavec / univ. prof. / Ljubljana / Prijateljeva 9 / Jugoslavija.

Göttingen, 13. II. 1971.¹⁴⁸

Dragi Franček!

Moje študijsko potepanje se bliža koncu. Upam, da sem ga dobro izkoristil in da bom v kratkem lahko pokazal rezultate v pisani obliki. Seveda vprašanja se vedno znova pojavljajo in odpirajo se tudi možnosti novih virov. Pa iskanje je zamudno in treba bo zaključiti. Zabave pa si na tem potovanju nisem privoščil nobene, ker ni prave družbe. Tako vseskozi vzdržujem pravo delovno vzdušje. Lepe pozdrave Tebi in Tvoji gospe!

Jože

Igman, 19. okt. 1985¹⁴⁹

Dragi Franček!

Jugoslovanski slavistični panoptikum¹⁵⁰ se zaključuje. Slišali smo vrsto referatov v telegrafskem stilu, doživeli to in ono, kot Slovenci pa občutili toleranco v gluhi lozi. Veliko »čudenih«¹⁵¹ slavistov je povpraševalo tudi po Tebi in po odsotnosti reprezentativnih imen slovenske slavistike. Lep pozdrav iz bosanske planinske samote!

Jože Saša Alenka¹⁵¹

Helga Glušič (1934–2014)

Lawrence, 26. decembra 1985¹⁵²

Dragi Franček,

hvala za pismo in novoletne napotke, ki se ogibajo besede »sreča«, kar je še bolj vznemirljivo, kot navadna, standardna »ekspresija«¹⁵³ novoletne fraze. Lepo in skoraj ganljivo, posebno v tujini, ko je človek še bolj žejen in lačen pozornosti. Tukaj se človeštvo peha – vsak na svoj brezupni način – ker drugače ne preživiš. Jaz se, kot navadno, nič kaj preveč ne »peham«, kot se je, verjetno, moj predhodnik,¹⁵³ pa vseeno kar gre. Moj slovenski ponos tudi tukaj nič ne popusti, tudi za ceno skromnega bivanja ne. Še doma nič ne prosim nikogar, tukaj pa tega sploh ne bom delala, čeprav pravijo, da nič ne dobiš, če ne zahtevaš.

---

¹⁴⁸ Razglednica Am Auditorium, Göttingen, žigosana 14. 2. 1971 v Göttingenu, na naslov Spoštovani tovariš / prof. dr. Franc Zadravec / Prijateljeva 9 / 61000 Ljubljana / Jugoslavija.

¹⁴⁹ Razglednica Kuršumli medresa, Sarajevo, žigosana v Sarajevu, naslovljena na Spoštovani tov. / dr. Franc Zadravec / akademik, univ. prof. / 61000 Ljubljana / Prijateljeva.

¹⁵⁰ V Sarajevu je bil oktobra 1985 11. kongres zveze slavističnih društev Jugoslavije.

¹⁵¹ Poleg Koruze sta podpisana še Aleksander Skaza in Alenka Šivic Dular.

¹⁵² Tipkopis brez ovojnice. Helga Glušič je bila Fulbrightova lektorica za slovenščino in srbohrvaščino na univerzi v Kansasu v študijskem letu 1985/86.

¹⁵³ Leto prej je bil lektor na University of Kansas v Lawrencu Miran Hladnik.

Lepo, da si govoril s Korošcem¹⁵⁴ – upam, da je karakter, s katerim bo mogoče delati, kar je mogoče enakovredno formalni privrženosti, ki jo pogrešaš. Če me bo občutek za njegovo človeško poštenost in kritičnost prevaral, bom res žalostna. Le upam lahko, da bo v redu delal. Saj bi kakega domišljavega preambicioznega človeka verjetno vsi težje prenašali. Ali celo kakšno histerično žensko osebito (nič proti ženskam!).

Tukaj sem se nekako umirila, ko so semestralne počitnice in mi je prihranjeno naporno prevažanje k mojim Slovincem, ki so prijazni ljudje.¹⁵⁵ Za novo leto so mi poklonili ameriško kuharsko knjigo, kar je simptomatično, saj tukaj kuhanju in prehranjevanju posvečajo veliko časa in denarja. Mi kuhamo seveda slovensko in to damo poskušati tudi ameriškanskim gurmanom. Potice, zavitki, žganci in štruklji – tukaj se bom temeljito izvežbala za gospodinjo. Pozno, žal.

Tudi misel o staranju me tukaj bolj preganja, kot doma, morda zato, ker so tukaj sami mladi ljudje, ali pa zato, ker imam več časa zase. Tudi sivim kar hitro in razumem tvojo jubilejno stisko.¹⁵⁶ Naravnemu teku pa se vsak po svoje upiramo in ne popustimo – razen v tihih trenutkih – v katerih imaš svoje domače »pripadnike« (mislim na tvoje male deklice in na fantička tudi, če se ne motim), ki ti podaljšujejo mladost. Zagrebški Grčevič¹⁵⁷ je ob svoji šestdesetletnici rekel pristržne besede: »V tej dobi naše mladosti ...«.

Moja uteha tukaj je ogromna korespondenca: počutim se kot kakšna gospa iz 18. stoletja. In namesto ameriškanih predmetov bom domov prinesla poln kovček pisem iz vseh koncev in vseh kontinentov. Značilnost mojega bivanja tukaj, ki jo nisem načrtovala niti pričakovala – presenečenje.

Imela sam predavanje (2 uri) za komparativiste in sem jim med drugim brala tudi Kosovela (v angleščini) – zelo so bili pozorni (študentje magistrskega študija). Trenutki zadovoljstva. Zbiram gradivo slovenskih romanopiscev tukaj in že kar nekaj se ga je nabralo: morda bo nastalo kaj koristnega.¹⁵⁸

Ni velikih umetnin, so pa zanimive stvari.

Franček, z veseljem pričakuj pomlad in sončno toploto, uživaj z vnučki in malo tudi z našimi slavističnimi mladinci in mladinkami. Lepo pozdravi ženo in vse naše kolege, z najlepšimi željami in pristržnim pozdravom

Helga

---

¹⁵⁴ Rajka Korošca je Helga Glušič želela za asistenta; vendar se je ta odločil drugače.

¹⁵⁵ Slovenski skupnosti sta tod dve: ena v uro oddaljenem Kansas Cityju, Missouri, druga v tri ure oddaljenemu Pittsburgu, Kansas.

¹⁵⁶ Zadavec je 27. septembra obhajal svojo 60-letnico.

¹⁵⁷ Hrvaški literarni zgodovinar Franjo Grčevič.

¹⁵⁸ Helga Glušič je mdr. prispevala vrsto poglavij za trilogijo *Slovenska izseljenska književnost, I–3*. Ljubljana: ZRC, Rokus, 1999.

Lawrence, 25. marca 1986¹⁵⁹

Dragi Franček,

kot mi piše Janez Rotar,¹⁶⁰ je menda še čas za prijavo teme za slavistični kongres v Bolgariji (pravzaprav ne vem, kdaj bo, zdi pa se mi, da konec 87).¹⁶¹ Mislila sem, da bi se vendarle enkrat udeležila mednarodnega slavističnega kongresa, ko je v bližini, in prijavila ustrezno temo. Sicer ne vem, kakšna tematika je zaželena (ali komparativna?) in kakšni so siceršnji pogoji – vedno padem v takšno kombinacijo, da moram vse sama poravnati in potem je moj odnos do tega sveta povsem zanikalen. Morda bi bolgarske literaturovede zanimala tema o Bevkovem ustvarjanju, ker so njegovo delo precej prevajali. Okvirno bi torej rekla: Bevkova proza (morda z ozirom na prevode v bolgarski jezik).

Tukaj se študijsko leto počasi izteka, štejem dneve in vožnje v Pittsburg. Tedni drvijo, da sama ne vem kam, in poskušam se obvladati in se ogibati vznemirjenju zaradi vseh neustreznosti, ki doletijo tujca v tej »tesni« deželi. K sreči sije sonce, toplo je in močno piha, grmi so se razcveteli in pomlad, k sreči, prekrije vse ostale grenke misli (za naprej in za nazaj). Berem Delo in sem na tekočem s fakultetno nejevoljo, cenami, novimi knjigami, prepiri s Svetino,¹⁶² z novim vodstvom Književnih listov¹⁶³ (simptomatično!) ipd.

Tu imamo razne dogodke, ki jih vedno na široko komentirajo z razumljivo preprosto enostranskostjo, kakršne celo mi nismo vajeni. Zdi se mi, da milejše svobode, kot jo imamo mi, ni. To bi bilo treba povedati vsem nezadovoljnejšem doma in jim pokazati, kakšen vrag je drugod po svetu. Res je, da se skozi nostalgijo vidi vse lepše, (izvzemši B. P. – fakultetni hišni bau-bau, ki se ga še od tukaj bojim),¹⁶⁴ nekaj objektivne presoje pa je še vedno. Tukaj si neprestano in neovrgljivo kriv za vse že naprej – če ima ženska otroke, nima pri delovnem mestu nikakršnega dopusta ali finančnega povračila, letne davke plačuješ s formularji, ki se jih ne naučiš izpolnjevati v teku enega življenjskega obdobja, če udariš svojega otroka, greš v zapor, če tvoj pes ugrizne sosedovega fanta – zapor in 1000 \$ kazni, mladina do 21 leta ne dobi alkohola (kar je dobro!), če zapelješ skozi oranžno luč, plačaš okrogel milijon (v domači dinarski valuti). Denar ti poberejo na vsakem vogalu, dajo pa ti ga ne radi. Neprestano si dopovedujem, da bom zadovoljna, zadovoljna, zadovoljna – pa mi le s težavo uspe. K sreči imam veliko dela: tri dni srbohrvaščine (6 ur) in dve uri slovenščine v Lawrencu in tri ure v Pittsburgu me dovolj utruji, da nedelje prespim (na prekratkem in preozkem kanapeju). Ko sem bila prejšnji teden v Bloomingtonu,¹⁶⁵ sem videla knjižnico, v kateri je slovenski oddelek zavidljivo lepo urejen, celo nekaj dragocenih starih knjig je tam, mnogo časopisov, ki redno prihajajo, in predvsem, mislim, je za lepo stanje zaslužen tudi prijatelj naše književnosti

¹⁵⁹ Tipkopis v avionski ovojnici, žigosani Kansas City 25. marca 1986, naslovljeni na Prof. dr. Franc Zadravec / FF, Aškerčeva 12 / Ljubljana 61000 / Slovenija / JUGOSLAVIJA.

¹⁶⁰ Literarni zgodovinar in jugoslavist Janez Rotar.

¹⁶¹ 10. mednarodni slavistični kongres je bil v Sofiji leta 1988. Pet slovenskih udeležencev je prispevke objavilo v *Slavistični reviji* 36/2 (1988), med njimi Helga Glušič članek *Sodobna slovenska književnost v Ameriki*. 233–37.

¹⁶² Morda ob izidu 4. dela *Ukane* (»romana o romanu«) Toneta Svetine.

¹⁶³ Književne liste sta tedaj družno urejala Tit Vidmar in Janez Zadnikar, od 1987 dalje pa samo Zadnikar. Mogoče so bile mišljene kake zamenjave v časopisnem svetu.

¹⁶⁴ Breda Pogorelec.

¹⁶⁵ Oddelek za slovanske jezike in književnosti na Indiana University v Bloomingtonu.

Henry Cooper, katerega Krst¹⁶⁶ mi je prav zaradi preprostega, jasnega prevoda (brez umetne in nasilne arhaizacije jezika) zelo všeč. Nekaj strokovnih stvari se mi je že nabralo in čakam konca predavanj in zelo fizično zahtevne dolžnosti v Pittsburgu, da bom končno napravila kaj koristnega za slovensko literarno zgodovino.

Zadnje dneve je bilo tukaj na TV videti našo smučarko, ki je zmagala na tekmovanju,¹⁶⁷ – govorila je slovensko in me je, seveda, ganilo do solz (slišati slovensko po televiziji!). Da name računajo v Bloomingtonu, je že znano,¹⁶⁸ kaj bom pa vmes, pa še ne vem. Sporočila bom v aprilu. Aleš se takoj, ko bo konec predavanj, vrne domov, ker prav tako šteje dneve, Roku pa je tukaj zelo všeč in uživa v šoli; piše v angleščini.¹⁶⁹ Zanj sem res vesela, ker sem imela kar nekaj težav v zadnjih letih. Ker navadno vsi pravijo, da sem žilava, bom poskusila biti tudi v resnici. Prisrčno pozdravljen!!

Helga

Bloomington, 1. dec. 86¹⁷⁰

Dragi Franček,

ker ni jasno, koliko časa bo potovala novoletna pošta, opravljam to zadovoljno dolžnost kar sedaj, ko tukaj istočasno kot pri nas državni praznik slavijo »Zahvalni dan«, s čimer izražajo hvaležnost za dobro življenje.¹⁷¹ Tukajšnji politiki so tako prepričljivi, da večina živi v veri, da je njihovo življenje resnično dobro. No, povsem jasno pa jim ni, kaj je vsebina tega dobrega življenja. Trgovine so res polne vsega, za kogar so. Kljub blagostanju pa temu življenju povsem manjka duhovna dimenzija, česar se k sreči ne zavedajo. Če bi hotel videti pravi materializem, pridi sem! Vse je podrejeno ekonomskim zakonitostim, vse, kar je mogoče, tudi lepota, čustva, kultura, vera itd. Edino narava jim kdaj kakšno zagode, kar me v resnici veseli! Narava je tudi tukaj veličastna – vredno si jo je bilo ogledati. Vsej Tvoji družini in Tebi želim zdravo Novo leto 1987 Helga

Taras Kermauner (1930–2008)

10. XII. 81¹⁷²

Dragi Franček,

tvoje pismo sem nekam založil; iščem ga že mesec dni in več. Bolje je, da ti odgovorim na

---

¹⁶⁶ Henry Cooper: The Baptism on the Savica: A tale in verse. *Slovene Studies* 7/1–2 (1985), 63–80.

¹⁶⁷ Mateja Svet je v 22. marca 1986 zmagala na veleslalomski tekmi v Bromontu, Kanada.

¹⁶⁸ Helga Glušič je leta 1986/87 nadaljevala z lektoratom v Bloomingtonu.

¹⁶⁹ Aleš in Rok Krisper sta sinova Helge Glušič in Primoža Krisperja.

¹⁷⁰ Rokopis brez ovojnice.

¹⁷¹ Zahvalni dan se v ZDA in Kanadi praznuje na različne dni v oktobru in novembru.

¹⁷² Tipkopis v pisemski ovojnici, žigosani Ljubljana 10. 12. 1981 in naslovljeni na Tov. Franc Zdravec / 61000 Ljubljana / Prijateljeva 9, povratni naslov: Taras Kermauner, Avber 8, 66210 Sežana.

pamet, kot pa da še naprej vlečem svoj molk, ki bi ga ti mogel in smel tolmačiti kot mojo nevljudnost, čeprav bi rad, da ne bi bila in da bi mojo nerodnost pripisal [I]e mojemu bohemskemu načinu življenja (imam kar štiri »stanovanja«, pa nobeno ni čisto zares moje). Oprosti človeku, ki se je že tako prilagodil jugoslovanskemu standardu, da je postala neodgovornost že njegova druga narava.

Najprej hvala za oboje, za pismo in za povabilo, naj sodelujem na Seminarju slovenskega jezika itn.¹⁷³ Počaščen sem, obenem pa se je moje »sovraštvo« do slavistov nekoliko zmanjšalo, saj vidim, da le niso vsi tako črni; dozdajšnje slabe izkušnje so me res napravile nekam besnega (a bolje je biti besen, kot zagrenjen – takšno je moje izkustvo, čeprav vem, da tudi bes ni mnogo vreden in da je – kar sem videl pri lastnem očetu¹⁷⁴ – znak nemoči). Je pa lahko človek – socialno, psihološko – zares vsestransko močan, suveren, če je njegov spor s svetom tak, da nisi popolnoma pokopan pod svetom. Trudim se, da ne bi bil Levstik¹⁷⁵ (seveda mislim na njegovo slabo stran nasilneža in zagrenjenca); a ni zmerom lahko. Včasih človeku pomaga k normalnosti nekega odnosa mala pozornost; za takšno imam tudi tvoje povabilo. (Vem, da ga brez tvoje pozornosti ne bi dobil.) Vesel bom, če me bo seminar povabil tudi naslednja leta; že od nekdaj želim, da bi se ustvarjalno – po svojih močeh – vključil v raziskavo slovenske literature in kulture. (Kadar sem poskušal, sem bil odbit, če sem se hotel vključiti v skladu z lastno naravo, a sem bil vabljen, če so vabitelji predpostavljali, da se bom sebi odpovedal; šele zadnje čase se ta stalinistično klerikalni model spreminja. Živijo!) O ekspresionizmu bi rad govoril, imam dve témi: Pregelja in eks. dramatik.¹⁷⁶ Prav tako bi rad sodeloval pri analizi obdobja socialnega realizma; a za to je še čas.¹⁷⁷

Prijavo pošiljam kar tebi. Kot boš videl iz prijave, sem se odločil za analizo Nine,¹⁷⁸ že dolgo bi rad povedal nekaj o tej nenavadni povesti. Primerjal bom z Milanom in Mileno, Z voljo in močjo¹⁷⁹ itn. Upam, da je téma ustrezna in zanimiva.

V svojem prejšnjem pismu¹⁸⁰ sem se najbrž slabo izrazil. Nikdar zadnje čase nisem pomislili na to, da bi šel v redno, normalno službo. Ritem mojega dela mi ustreza. Kot živim, izrabljam vse energije, ki jih imam. (Mislim, da se ne motim, če to podčrtam: vse – a koliko sem jih neizrabljenih zavrgel, ko nisem znal živeti takšnega načina življenja; ko me Ziherl¹⁸¹ kot asistenta ni pustil predavati, sam pa nisem imel moči, da bi dovolj asketsko študiral.) Svoboda, ki

¹⁷³ Seminar slovenskega jezika, literature in kulture v organizaciji ljubljanske slavistike. Predsednica 18. SSJLK (1982) na temo humorja bila jezikoslovka Martina Orožen, Zdravec pa je Kermaunerja najbrž vabil na 5. simpozij Obdobja (Ekspresionizem v slovenskem jeziku, književnosti in kulturi), ki mu je predsedoval leta 1983.

¹⁷⁴ Politik Dušan Kermavner.

¹⁷⁵ Fran Levstik.

¹⁷⁶ Kermauner je razpravo Ljubezen mater je presegla pravico moža: Prolegomena za razumevanje Pregelja, a še posebej Plebanusa Joannesa objavil kot spremno besedo k natisu romana *Plebanus Joannes* 1985, razpravo Nerazločljivost in omrtvelost: Ob Grumovem Dogodku v mestu Gogi pa ob ponatisu drame 2001.

¹⁷⁷ Socialnemu realizmu so bila posvečena Obdobja 7 (1985), ki jim je tudi predsedoval Zdravec.

¹⁷⁸ V Kermaunerjevi bibliografiji razprave o Cankarjevi *Nini* (1906) ni, je pa z njo nastopil na simpoziju.

¹⁷⁹ Ivan Cankar: *Milan in Milena* (1913). Ivan Cankar: *Volja in moč* (1911).

¹⁸⁰ Tega pisma v Zdravčevi zapuščini ni.

¹⁸¹ Kermauner je bil v letih 1955–1958 asistent pri profesorju filozofije na FF Borisu Ziherlu.

sem je deležen, mi ustreza, ker me skrajno zavezuje in se mnogo bolj odpovedujem svobodi, kot pa bi se ji, če bi mi bila nasilno vzeta; to pa je v vsaki uradni službi.

V pismu sem mislil le na to, če bi se mogla najti neka socialna – tudi institucionalna – oblika, ki bi me bolj povezala z obstoječo organizacijo slovenske slovenistike. Ta »bolj« je relativen. Da bi se vključil v kak projekt. (Saksida¹⁸² na Institutu za sociologijo vodi tak projekt slovenske zgodovine, a jaz ne smem biti zraven, čeprav sem se ponujal in bil že na nekaterih preliminarnih sestankih; pa bi jim naredil več, kot bojo vsi, ki zdaj sodelujejo, skupaj; predlagal sem jim: sociologijo slovenskega kmeta, intelektualca, delavca, meščana v slovenski prozi. Kakšna čudovita téma; pripravljen bi ji bil posvetiti nekaj let življenja; mnogo imam že narejenega. Pa nič.) No tako sem si želel delati tudi na temi slovenske dramatike med leti 1870 in 1920. Sam bom to težko izpeljal.¹⁸³ Na natis Cankarjeve dramatike sem čakal šest let,¹⁸⁴ na povrnjene stroške bom čakal do smrti ... Skratka: mislil sem, da bi morala slovenska Akademija računati z delovnimi silami, ki obstoje danes na Slovenskem in jih izkoristiti, če so se same pripravljene »izkoriščati«; da je to njena dolžnost – dobra organizacija družbe in proizvodnje. Zato se sam ponujam – seveda pa sam ne vem, kako bi se to organizacijsko izvedlo; to tudi ni moja stvar; moja stvar je, da bi delal. Ni mogoča neka pogodba (večletna), ki bi me vezala z Akademijo in s to temo? Seveda pogodba, ki mi bi mi prinesla toliko novcev, da bi se lahko delu posvetil?

Te lepo pozdravlja

Taras

22. V. 82¹⁸⁵

Dragi Franček,

čeprav sem pripotoval iz Pariza že pred nekaj dnevi, ti šele zdaj pošiljam enostransko skico. V Parizu sem sicer sestavil svojo analizo Nine,¹⁸⁶ moral pa sem jo le še preveriti; ker je prehod na domače razmere hud – hujši, kot sem si predstavljal – je pač nekaj časa trajalo. Upam, da nisem zamudil roka. Prebral bom del svojega spisa – pač v okviru propozicij (do 20 minut); če se mi bo spis podaljšal preko 10 strani – kar je verjetno, ker nočem zapraviti edinstvene priložnosti, natančno govoriti o Nini – bom pač dal v zbornik le 10 izbranih strani. Saj to gre, ali ne? Bom gledal, da bo zaključena celota.

Še enkrat hvala za povabilo; res sem se ga razveselil, ker zadnja leta s slavisti nisem imel dobrih izkušenj – ti mi vračaš zaupanje vanje.

Kaj počneš? Kaj pišeš?

---

¹⁸² Sociolog Stane Saksida.

¹⁸³ Taras Kermauner je od leta 1963 objavil v zbirki Rekonstrukcija in reinterpretacija slovenske dramatike okrog 128 knjig (Kermauner.net in Stvarna kazala Kermaunerjevih knjig).

¹⁸⁴ Taras Kermauner: *Cankarjeva dramatika*, 1979 (samozaložba).

¹⁸⁵ Tipkopis v pisemski ovojnici z žigom Ljubljana 25. 5. 1982 in naslovom Tov. / dr. prof. Franc Zadavec / Filozofska fakulteta / Aškerčeva 12/II / 61000 Ljubljana, povratni naslov: Taras Kermauner, 64000 Drulovka 30a.

¹⁸⁶ V zborniku Obdobja 4 (1984), ki je prinesel referate s simpozija o simbolizmu leta 1982, Kermaunerjeve analize Nine ni.

Mimogrede: v Kranju bodo igral[i] Vošnjakovega Doktorja Dragana v Vurnikovi priredbi.¹⁸⁷ Sam bom zraven dramaturg. Z režiserjem Logarjem¹⁸⁸ premišljujeva, da bi dala stvari večji pomen, saj ne gre le za prvo uprizoritev tega teksta, ampak bi bila možnost, podrobneje spregovoriti tudi o Tomanovi¹⁸⁹ usodi, njegovi poeziji itn. Mislim, da je bilo o tem premalo govora. Če smo imeli že osrednji Bleiweissov dan v Matici,¹⁹⁰ zakaj ne bi govorili še o Tomanu – poleg tega o Prešernu itn.? Bi bil ti pripravljen sodelovati na takšnem majhnem zboru? Kaj praviš, koga bi še povabili? Melika?¹⁹¹ Kmecla? Za Kranj bi bila takšna resna prireditev zelo ugodna. Nekoliko me poznaš, pa že veš, da spadam – kljub svojim ostrim javnim besedam – med starokopitne idealiste!

Lepe pozdrave

Taras Kermauner

11. III. 82¹⁹²

Dragi Franček,

upravičeno boš prepričan, da sem skrajnje nevljuden človek; tako dolgo ti nisem odgovoril. Opravičila ni, navzlic temu, da sem bil nekaj časa bolan in nekaj časa nerazpoložen za kakršno koli pisanje. Spet se je v meni nekaj obrnilo; tedaj potrebujem mir, napade me utrujenost, saj se rešitve preobračajo globoko v moji notrini. Šele ko se jasne pokažejo tudi moji zavesti, ki jih ves čas napeto pričakuje, ozdravim. In tako sem zdaj spet zdrav. Kakšna pa bo ta moja nova – no ja, nova, napol nova orientacija, pa se bo videlo iz mojega nadaljnega dela; morda spet malo manj konservativna in bližje postmodernizmu, ki pa ni retradicionaliziranje. Rad bi ohranil distanco tako do tradicije kot do modernizmov. Rad bi bil na meji vsega. Študiram nove filozofske knjige, ki me seveda medejo, ker so tako dobre; lepo, da jih Slovenci ne poznajo: lahko živijo naprej v suvereni varnosti.

Na simpoziju bom sodeloval, saj sem tačas že odposlal prijavo. – Zdajle sem se spomnil, da sem jo poslal Tebi. Morda pa sem ti sploh že odgovoril? No ja, boš pa prebolel to pismo kot ponavljanje starih flanc; staram se, ne držim več v glavi marsičesa civilnega; ta[k]o¹⁹³ zapadam v nove težave. A če bodo samo te.

Torej, na simpozij bom rad prišel; se bom potrudil. Upam, da bo še čas za oddajo rokopisa. Zdajle ne morem nič vzeti v delo, ker odpravljam prastare dolgove; aprila in maja sem v Parizu. Bom pa zato junija bolj spočit.

---

¹⁸⁷ Josip Vošnjak: *Doktor Dragan*. Dr. Josipa Vošnjaka zbrani dramski in pripovedni spisi, 3. Celje: Dragotin Hribar, 1894 (Narodna knjižnica, 3). Delo je bilo uprizorjeno 1982/83 v kranjskem Prešernovem gledališču (priredba France Vurnik, dramaturgija Taras Kermauner).

¹⁸⁸ Matija Logar.

¹⁸⁹ Lovro Toman.

¹⁹⁰ Janez Bleiweis je bil predsednik Slovenske matice 1875–1881.

¹⁹¹ Zgodovinar Vasilij Melik.

¹⁹² Tipkopis v pisemski ovojnici, žigosani Ljubljana 12. 8. 1982 in naslovljeni na Tov. / Franc Zadravec / Prijateljeva 9 / 61000 Ljubljana, povratni naslov: Taras Kermauner, 64000 Dru-
lovka 30a.

¹⁹³ V pismu je še več zatipkov.

Veseli me tvoja odprtost, ki se mi znova potrjuje; priznam, da sem prej mislil o tebi in tvojem ravnanju drugače; a vsi se učimo, motimo in popravljamo. No, tudi brez instituta in službe bom vzdržal teh osem let do pokoja. Ga pa že težko čakam. Ko sem močan – kot zdajle – je vse v redu; pridejo pa časi hude potrnosti, ker pač telo ne folga viharnega duha. Zdaj spet gojim mnogo športa oz. hoje po planinah in telovadbe, da bi čim bolj prenašal telesne tegobe in s tem ohranjal bodrega duha.

Hvala za sugestijo; res se bom enkrat napotil k Šumiju.¹⁹⁴ Junija. Žal ga osebno ne poznam; v eni knjigi sem ga kritiziral, morda me zato preveč ne sovraži. Bomo videli; res sem si naredil mnogo sovražnikov ...

Garam. To je moje edino – ali eno od edinih, zmerom sem nagnjen k pretiravanju – veselje. Jeseni sem pisal zgodovino (seveda svojevrstno, mojo) povojne slovenske dramatike; zdaj me intrigira teorija komedije. V Parizu bi rad precej preštudiral. Kadar grem tja, je to le bralni in delovni samostan. Pa si ga plačam sam. Ta Slovenija ima velik gobec, a tedaj, ko je potrebno kaj ustvarjalnega organizirati, popušča. No ja, spet pretiram, marsikaj pozitivnega se dogaja, a bi se lahko več – glede na kapacitete, kot jih imamo.

Sicer je pa morda zame in za druge najbolje, da ostane z mano, kot je; najbrž je to moja življenjska pot in vse ostalo – zame – korupcija. Najti sebe, to je vse.

Hvala za tvojo ljubeznivost. Kaj pišeš ti?

Lepe pozdrave

Taras

30. VI. 83¹⁹⁵

Dragi Franc,

opravičiti se moram, da sem tako nemarno ravnal s povabilom, naj se tudi letos udeležim simpozija. Najprej sem pozabil, da nisem Nine popravil oz. da nisem poslal tistega dela, ki sem ga lani predaval. Moj način življenja me vleče po robu med zavestjo in norostjo – toliko delam in tudi moram delati – zato me je še posebej prizadelo, da nisem dobil službe na AGRFTV, čeprav so mi nazadnje le priznali naslov rednega profesorja, ki pa od njega nič nimam, saj nihče noče poslušati mojih predlogov, da bi mi financirali znanstveno delo. Tako se pretirano razdajam ne vse strani – sicer le kot pisatelj – popravljam rokopise knjig in živim kot pobesnel menih. In v tem kontekstu se je dogodilo tudi to, da sem pozabil na svojo dolžnost in bo knjiga o lanskem simpoziju izšla brez mojega prispevka. Ga bom pa popravil jeseni do konca in ga dal za Slavistično revijo; upam, da mi zdaj ne bo več tako nenaklonjena. (Ali pa?)¹⁹⁶

---

¹⁹⁴ Nace Šumi je bil 1983–1986 dekan FF in ustanovitelj ter vodja Znanstvenega inštituta FF (1979).

¹⁹⁵ Tipkopis v pisemski ovojnici, žigosani v Ljubljani in naslovljeni na Tov. Franc Zadavec / 61000 Ljubljana / Prijateljeva 9, povratni naslov: Taras Kermauner, 61000 Ljubljana, Jamova 75.

¹⁹⁶ Kermauner v zbornikih Obdobja ni uspel objaviti nobenega od svojih referatov na simpozijih. V SR je objavil šest prispevkov, vendar nič od načrtov iz teh pisem.

Zelo rad bi se tudi letos udeležil simpozija, a žal grem jutri za mesec dni na študijsko potovanje v Hamburg. To sem že lep čas nameraval, a do zadnjega nisem vedel, ali bo kaj iz tega ali ne in zato nisem mogel prijavititi svoje udeležbe. Imel sem spet precejšnje težave s srcem, pa sin je v šoli slab in sva morala z ženo prestaviti potovanje iz aprila na julij. Posebno žal mi je, ker me ekspresionizem zelo zanima in ker mislim sodelovati jeseni na Matičinem simpoziju o Preglju,¹⁹⁷ za Kondor pa pisati o Majcnu.¹⁹⁸

Želim Tebi in vsem dobro delo na simpoziju in tudi sicer. Nič te ne vidim, vendar sem za to najbrž kriv sam, ker se skrivam v Avbru in v Drulovki,¹⁹⁹ samo da bi čimveč iztislil iz sebe. Prav rad pa bi sodeloval spet naslednje leto, saj v bodoče ne bom več prenašal svojih potovanj na poletje; čez vse potrebujem počitka.

Lepe pozdrave

Taras

Summary

“DEAR FRANČEK.” FROM ZADRAVEC’S CORRESPONDENCE – LETTERS FROM COLLEAGUES

Letters sent to Franc Zadavec by his professional colleagues document the scholarly, organizational, and personal relationships among leading Slovene literary scholars of the second half of the twentieth century. Zadavec’s literary estate contains more than 300 letters from around 80 correspondents, including professional and institutional colleagues, fellow natives from the Pomurje region, writers, foreign literary historians, publishers, editors, and heads of academic and other institutions. Among the most frequent correspondents were the Innsbruck comparatist Zoran Konstantinović, the Sarajevo Slovene scholar Juraj Martinović, the editor at Pomurska založba Jože Vild, the editor and educator Franček Bohanec, the Carinthian writer and professor Janko Messner, and the Berlin Slavists Gerhard Schaumann and Manfred Jähnichen. The article presents letters written by Zadavec’s teachers Anton Slodnjak and Marja Boršnik, by his generational colleagues Boris Paternu and Jože Toporišič, by the slightly older Štefan Barbarič, as well as by somewhat younger collaborators such as Matjaž Kmecl, Aleksander Skaza, Helga Glušič, Jože Koruza, and Taras Kermauner. The letters include short and often lively greetings on postcards sent from scholarly trips and stays abroad, discussions of editorial matters related to the journal *Jezik in slovstvo* and the scholarly series *Obdobja*, both edited by Zadavec, preparations for publishing projects of the younger generation of literary historians (among them the book *Lirika, epika, dramatika*, 1965), as well as plans concerning academic careers and employment at the University of Ljubljana, Faculty of Arts, University of Ljubljana. The transcriptions of the letters are accompanied by biographical and bibliographical commentary in the notes.

---

¹⁹⁷ V *Pregljevem zborniku* (Ljubljana: Slovenska matica, 1984) Taras Kermauner svojega referata ni objavil.

¹⁹⁸ Drame Stanka Majcna so izšle v 249. številki zbirke *Kondor* leta 1988 v uredništvu in s spremno besedo Gorana Schmidta, ne pa Tarasa Kermaunerja.

¹⁹⁹ Avber na Krasu in Drulovka pri Kranju sta bila dva od Kermaunerjevih ustvarjalnih prostorov.